

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

TREŚĆ NUMERU:

Lekkomyślność ustawodawcza — A B.

Powiaty w Niemczech (dokończenie)—

Dr. K. Windakiewicz.

Dookoła spraw samorządowych.

Z Biura Zjazdów.

Ze Zrzeszenia Samorządów Powiatowych.

Z życia samorządu.

Gmina wiejska i miejska:

a) Szerzmy znajomość samorządu —
J. M.

b) Z gmin.

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik.

Instytucje Bankowe.

Ogłoszenia.

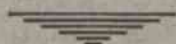
Warszawa, 20 lutego 1927 r.

Cena numeru 1 złoty.

POLSKI BANK KOMUNALNY

założony przez Samorzady Rzeczypospolitej Polskiej
(203 miast, 158 powiatów, 34 gminy wiejskie i 10 związków)

CENTRALA w WARSZAWIE
przy ulicy Śto-Krzyskiej № 13 (Dom własny)

Bank załatwia wszelkie czynności w zakres bankowości wchodzące.

Udziela pożyczek Samorządom i instytucjom Samorządowym oraz załatwia wszelkie ich zlecenia.

Udziela Samorządom gwarancji za kredyty krajowe i zagraniczne.

Organizuje i finansuje miejskie i powiatowe Kasy Oszczędności.

Pośredniczy w umieszczaniu gotówki na korzystnych warunkach w przedsiębiorstwach samorządowych.

Załatwia przekazy na wszystkie miejscowości w kraju i zagranicą.

Wykonywa zlecenia giełdowe (waluty i papiery) i inkasuje weksle i dokumenty.

Udziela wszelkich wyjaśnień i porad w sprawach bankowych i kredytowych.

Bank przyjmuje wkłady terminowe i na rachunki bieżące oprocentowane:

- a) od Związków Samorządowych i ich instytucyj,
- b) od osób prawa publicznego, ubezpieczeń społecznych, gmin wyznaniowych i t. p.
- c) od wszelkich wogóle osób i instytucyj prywatnych.

BANK EMITUJE 8% OBLIGACJE WŁASNE.

Obligacje zabezpieczone są całym majątkiem i dochodami samorządów oraz kapitałami Banku i są dogodnym i pewnym sposobem lokowania gotówki.

Zapisy na obligacje przyjmuje Centrala Banku w Warszawie.

mas. 13458/9/8

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU” —
WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6.
TELEFON 301.93.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—KOPERNIKA 30.
TELEFON 131.92 I 225.50.

Redakcja rękopisów nie zwraca.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—200 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADESŁANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski
Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK IX.

WARSZAWA, 20-go LUTEGO 1927 R.

Nr. 8

Zmiana adresu Biura Zjazdów i Redakcji „Samorządu“

Z dniem 20-m lutego r. b. Biuro Zjazdów Samorządu Ziemińskiego i Redakcja „Samorządu“ zmieniły lokal. Nowy adres brzmi następująco: ulica Świętokrzyska 13 m. 15 (dom Polskiego Banku Komunalnego). Numery telefonów pozostają bez zmiany.

Lekkomyślność ustawodawcza

Spotykamy się na każdym kroku z zarzutami i narzekaniami na Sejm. Jest w tem wiele przesady, zwłaszcza przy naszym charakterze uogólniania wszystkiego i potępienia wskutek tego w czambuł całego nawet parlamentaryzmu.

Odrzucając te pośpieszne uogólnienia, które wypływają z naszego małego politycznego wyrobienia, nie mniej musimy stwierdzić, że metody pracy naszego Sejmu dalekie są od ideału. Przykładem tego jest chociażby stosunek naszego Najwyższego Ciała Ustawodawczego do najpilniejszych zagadnień, jakimi są niektóre sprawy samorządowe. Oto w ubiegłym tygodniu rozpatrywano dwie bardzo żywotne sprawy samorządowe: podatek wyrównawczy i t. zw. „małą ustawę samorządową“.

Podatek wyrównawczy dla pokrycia niedoborów gmin ma już całą historję. Wypływa on z uchwalonej pośpiesznie ustawy z 11 sierpnia 1923 r. o finansach komunalnych.

Sejm pod naciskiem ciał samorządowych załatwił ustawę o podatku wyrównawczym dopiero w połowie roku budżetowego, a uchwalił ją dopiero w grudniu 1926 r.

Stworzono przez to stan bezprawny, bo gminy na skutek okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przewidziały ten podatek w swych budżetach i ściągały go w wielu gminach. Wreszcie po wielu staraniach i kłopotach, po odsyłaniach z Komisji na plenum Sejmu i z powrotem, uchwalono wreszcie podatek wyrównawczy w grudniu 1926 roku. („Samorząd“ Nr 51-1926 r.), ale tylko dla b. zaboru rosyjskiego. Senat, rozpatrując tę ustawę, na wniosek senatora Zdanowskiego, uchwalił cały szereg korzystnych dla samorządu wniosków („Samorząd“ Nr. 3—1927 r.), z których najważniejszym było rozciągnięcie podatku wyrównawczego, na b. zabór austriacki i pruski. Wszystkie dane zaczerpnięte od samych zainteresowanych samorządów wykazują konieczność rozciągnięcia go na tę dzielnicę. Zwłaszcza jest to tembardziej konieczne wobec zniesienia w b. dzielnicy pruskiej opłat szkolnych. Cóż, kiedy zależymy tak często od fantazji poselskiej. Argumenty rzeczowe odbijają się często od nich, jak groch od ściany. Oto poseł Manaczyński z tego samego nawet Klubu, co sen. Zdanowski, tylko z innej dzielnicy, stawia wniosek na Komisji Skarbowej Sejmu o odrzucenie wszy-

9221/73/1508

stkich poprawek Senatu, i uchwałę podobną uzyskuje. Przeprowadza więc austriacki pogląd na samorząd, który streszczał się w tem, że zakres działania możecie mieć jak największy, ale figę będziecie mogli zrobić, bo wam pieniędzy nie damy.

Od fantazji poselskich zależymy także w sprawie ustaw samorządowych.

Widoczne jest dla każdego, kto jasno na sprawę patrzy, że Sejm obecny ustaw samorządowych nie zdąży uchwalić. Bo na to trzebaby wielkiej zgody i niesłychanego pośpiechu. Tymczasem zgody takiej nie widzimy. Stronictwa wypowiadają się krytycznie przeciwko uchwałom Komisji Administracyjnej. Zgłaszają do trzeciego czytania szereg wniosków. Nie wszystkie te wnioski mogą być przyjęte, bo się często wzajemnie wykluczają. A wtedy całe to dotychczasowe porozumienie, z którego jedni członkowie występują, a drudzy wstępują na nowo, rozleć się może łatwo. Zresztą i poza stronnictwami biorącymi udział w porozumieniu i tak będzie dostateczna ilość przeciwników, którzy, o ile zupełnie nie umożliwią, to mogą rozciągnąć bardzo termin uchwalenia ustaw samorządowych. Pamiętamy przecież, że w poprzednim Sejmie stronnictwo liczące 11 pos. uniemożliwiło uchwalenie ustawy gminnej, która już wyszła z Komisji Administracyjnej. Obecny Sejm nie ma nieograniczonego czasu trwania, a na sesje jego ma wpływ także Rząd. O tem wiedzą posłowie, wiedzą również o stanie nienormalnym dzisiaj-

szego samorządu, który nie może się odnowić przez wybory. Wymownie nawet ten stan przedstawiają, zwłaszcza w Małopolsce.

Alę, gdy dochodzi do tego, żeby ten stan w krótkiej drodze usunąć, przez uchwalenie „małej ustawy”, zgodzić się na to nie chcą. A przecież ten stan nienormalny w Małopolsce to zasługa Sejmu poprzedniego i obecnego. Bo ani nie uchwalił koniecznych ustaw, ani nie upoważnił odpowiedniego ministra jak w b. dzielnicy pruskiej do załatwienia tej sprawy w drodze rozporządzenia.

To samo jest w b. zaborze rosyjskim. Sejm wykoleił z normalnego biegu samorząd przez uchwalenie ustawy 30 marca 1922 r., o przedłużeniu kadencji organów samorządowych. Można, jeżeli chodzi o te artykuły w „małej ustawie”, które dotyczą Małopolski, mieć te czy inne polityczne zapatrywania, ale na artykuły „małej ustawy”, dotyczące b. Kongresówki wszyscy się godzą, a mimo to zapowiedziano na Komisji ich odrzucenie i odpowiednie wnioski zostały nawet zgłoszone. Potrzeba jest uznawana, a fantazja lub może inne polityczne posunięcia, co innego postanawiają.

Przecież tego nikt nie rozumie. Wie tylko jedno, że Sejm nie wypełnia swego obowiązku ustawodawczego i tym sposobem podcina parlamentaryzm w Polsce i doprowadza do rządów bezprawnych.

A. B.

Powiaty w Niemczech

(Dokończenie).

III. Próby reformy ustroju powiatów w Prusach.

Przed nakreśleniem ogólnego szkicu prób reformy organizacji powiatowej w Prusach koniecznym jest wspomnieć o niektórych administracyjno-technicznych brakach wewnętrznej organizacji powiatowej. Wysuwa się tu na główny plan stosunek wzajemny sejmiku do wydziału powiatowego.

Wydział powiatowy w Prusach, jako organ komunalny, a zarazem jako wydział większości sejmikowej, jest nie tylko organem zarządzającym, jak np. magistrat, ale też stanowi zarazem, w zastępstwie rzadko zbiegającego się sejmiku powiatowego, ograniczony w swym zakresie organ uchwalający. Z innej strony znów zakres jego działania, jako organu zarządzającego, nie jest ściśle odgraniczony od zakresu sejmiku powiatowego. Zebranie radnych miejskich (rada miejska) nie może się zajmować samo wykonywaniem swych uchwał (§ 36 a 4 ord. miejsk. dla wsch. prow., § 35 reńskiej ord. miejsk.). W stosunku do sejmiku brak jednak takiego odgraniczenia kompetencji i wobec tego przyjmuje się, że sejmik jest uprawniony każdej chwili wkroczyć w administrację powiatu i wykonanie swych uchwał samodzielnie regulować, a nawet zmienić dotyczące uchwały wydziału powiatowego. Tego rodzaju wkraczanie rzadko zbiegającego się sejmiku powiatowego w bieżące sprawy administracji powiatowej, doprowadzić może łatwo do różnych niepożądanych zatargów. Okazuje się więc tutaj potrzeba ograniczyć kompetencje sejmików powiatowych,

podobnie, jak kompetencje reprezentacji innych związków komunalnych, do samego stanowienia uchwał, a natomiast czynności wykonania powierzyć wyłącznie tylko wydziałowi powiatowemu.

Stanowisko, jakie rząd pruski zajął w sprawie organizacji powiatowej, odzwierciedla się najlepiej w oświadczeniu, zawartem w publikacji urzędowej p. t.: Pogląd na sprawę reformy administracji komunalnej („Übersicht über die kommunale Verwaltungsreform“). Wedle tego oświadczenia potrzebną jest powiatowi taka organizacja, któraby mu umożliwiła tam, gdzie stosunki tego wymagają, rozbudować i prowadzić swoją administrację, podług typu największych gmin pojedynczych i miast wielkich. Ta też zasadnicza idea przyświeca projektowi pruskiej ustawy o samorządzie powiatowym, przedłożonemu radzie państwa dn. 8 sierpnia 1923 r. W uzasadnieniu do projektu wspomnianej ustawy ministerstwo państwa wypowiada zapatrywanie, że w interesie mieszkańców leży jednolite zaspakajanie potrzeb całego terytorjum powiatu i, że tego rodzaju jednolitość nie tylko przyczynia się do uniknięcia nieekonomicznego i bezproduktywnego rozstrzelania sił i marnotrawstwa środków materialnych, lecz pozwala nadto na taką organizację rozkładu ciężarów, która chroni od przeciążania słabszych członków powiatu; organizacja taka służy w ten sposób do urzeczywistnienia idei socjalnego wyrównania, która stanowić powinna założenie organizacji komunalnej i prawa komunalnego.

Skoro się uzna, że określony cel stanowi właściwą działalność socjalną powiatu, należy z kolei zastanowić się, w jakoby sposób można było cel ten w poszczególnych przypadkach urzeczywistnić. Niektórym wydawałoby się może odpowiedniem, by decyzję w tak ważnych przypadkach, gdzie rozchodziłoby się mogło o wyłączenie zakresu działania gminy w pewnej dziedzinie, złożyć w ręce władz nadzorczych. Pruski projekt wychodzi jednak z tego stanowiska, że przyznanie wyłącznej kompetencji w pewnej sprawie jednemu z zainteresowanych związków komunalnych, jako akt, będący wpływem ustawowego wszeregowania związku ciałniejszego w związek szerszy, nie może mieć charakteru zarządzenia władzy, lecz charakter aktu samorządowego, wychodzącego od związku szerszego. Dlatego w stosunku do gmin, objętych obszarem powiatu, należy zdaniem projektu uznać uchwałę sejmiku powiatowego w takich sprawach nie tylko za wystarczającą, ale wprost za koniecznie potrzebną i wyłącznie właściwą.

Rozchodzi się jeszcze o ustalenie materialnych momentów, które powinny stanowić punkt oparcia dla mającej zapasę decyzji o wyłącznej kompetencji w pewnej sprawie jednego z interesowanych związków komunalnych. Można tu wyróżnić dwa przypadki: mianowicie ten przypadek, że niektóre gminy posiadają już odpowiednie urządzenie, które powiat objąć chce właśnie swoim zakresem działania, oraz przypadek, że powiat miał już przedtem pewne urządzenie, które jedna z gmin chciałaby sama na własną rękę zorganizować i poprowadzić.

W pierwszym przypadku powiat może uznać wyłączność swej kompetencji w danej dziedzinie tylko wtedy, jeżeli zachodzi konieczność jednolitego zaspakajania potrzeb i ponadto, jeżeli względy natury gospodarczej, a mianowicie interes zaspokojenia tych potrzeb w sposób możliwie jak najwięcej ekonomiczny i produktywny, wymaga wyłączności kompetencji powiatu w danej dziedzinie. W drugim przypadku gmina może żądać, by jej zezwolono podjąć się pewnego zadania tylko wtedy, jeżeli skutkiem zmiany stosunków zajdzie konieczność osobnego zaspakajania danej potrzeby właśnie przez odnośną gminę i jeżeli system, wytknięty w celu zaspakajania tej potrzeby przez powiat w sposób ekonomiczny, nie zostanie przez to na szwank narażony.

Celem ochrony interesów gmin przed niesłusznymi ograniczeniami w powyższym kierunku stwarza projekt osobne postępowanie odwoławcze i rozszerza wpływ nadzoru państwowego w tych sprawach (§ 65). Równocześnie przewiduje się dla gmin odpowiednie odszkodowanie i obowiązek przejęcia od nich przez powiat odnośnych urządzeń w razie przyjęcia na siebie ich zadań przez powiatowy związek komunalny.

Te same zasady postępowania, jak w stosunku do gmin, obowiązują i przy przejmowaniu przez powiat za-

dań związków celowych, o ile związki takie obejmują gminy w powiecie.

W odniesieniu do niewydzielonych miast większych w powiecie przewiduje projekt też nowe postanowienia. Według § 2 ust. 3 projektu ustawy gminnej należy w regule gminom, posiadającym charakter miejski i więcej niż 10.000 mieszkańców, przyznać charakter miejski. W przedmiocie wydzielenia miast z powiatu ustala projekt zasadę, że wydzielić się mające miasto powinno posiadać co najmniej 30.000 mieszkańców, oraz ustanawia przepis, że w przyszłości należy badać, czy miasto odnośnie posiada rzeczywiście odpowiednią samodzielność gospodarczą, by utworzyć własny powiat miejski. Ponadto należy też w przyszłości przeprowadzać szczegółowe dochodzenie, czy wydzielenie danej gminy z powiatu nie naruszy poważnie zdolności gospodarczej powiatu i czy niekorzyści stąd wynikające nie są większe, niż spodziewane korzyści z wyłączenia. Decyzja o wydzieleniu ma spoczywać w ręku ministerstwa państwa (rady ministrów), które przed powzięciem uchwały powinno wysłuchać zdania sejmiku. Jeżeli ten oświadczy się przeciw wydzieleniu, ministerstwo powinno zasięgnąć zdania wydziału prowincyjnego. Przed wydzieleniem powinno nastąpić wzajemne porozumienie się zainteresowanych związków komunalnych celem ustalenia zasad uregulowania wzajemnych roszczeń i praw na wypadek wydzielenia. Projekt pozwala (§ 11) utrzymać i po wydzieleniu wspólność między miastem i powiatem odnośnie poszczególnych części majątku i poszczególnych urzędzeń powiatu. Jeżeli powiat posiada urządzenia szczególniejszej doniosłości gospodarczej, których po wydzieleniu miasta nie byłby już w stanie prowadzić, to (według § 10 projektu) należy uzależnić zezwolenie na wydzielenie od tego, czy utrzymanie tych urządzeń będzie możliwe po wydzieleniu, czy nie.

Sprzeczając w ten sposób miasta silniej z organizacją powiatową, stara się projekt równocześnie wzmocnić wpływ miast na sprawy powiatu. Ustanawia więc projekt podział obszaru powiatu na okręgi wyborcze celem sprawiedliwego rozdziału mandatów między wieś i miasto (§ 21), a do wydziałów powiatowych wprowadza reprezentantów zarządów miast (§ 45 ust. 2).

W przedmiocie zmian granic gmin w powiecie przyznaje projekt czynnikiem powiatowym daleko szerszy wpływ, niż ustawodawstwo dotychczasowe.

Wpływ sejmiku powiatowego w przedmiocie administracji bieżącej ogranicza projekt tylko do ustalenia zasad administracji i do ogólnej kontroli nad nią. Sama administracja a w szczególności wykonywanie uchwał sejmikowych, ma w przyszłości należeć wyłącznie do wydziałów powiatowych. (§§ 80, 84, 95 proj.).

Dr. Kazimierz Windakiewicz.

Dookoła spraw samorządowych

Z SEJMU I SENATU.
PODATEK WYRÓWNAWCZY W KOMISJI
SKARBOWEJ.

Komisja skarbowe Sejmu na posiedzeniu w dn. 16.II r. b. rozpatrywała poprawki Senatu do podatku wyrów-

nawczego. Referent poseł *Manaczyński* (Zw. Lud. Nar.) zaproponował odrzucenie wszystkich poprawek Senatu, przyjętych w Senacie na wniosek senatora *Zdanowskiego* (Zw. Lud. Nar.). Komisja przyjęła wnioski referenta
• odrzuceniu poprawek Senatu do ustawy o podatku wy-

równawczym. Przyjęto jedynie na wniosek *posła Ledwocha* poprawkę Senatu o przedłużeniu trwania ustawy do 1930 roku.

SPRAWA USTAW SAMORZĄDOWYCH W KOMISJI ADMINISTRACYJNEJ.

Komisja Administracyjna rozpatrywała w dn. 16.11 r. b. wniosek posłów: Bogusławskiego, Ledwocha i Fijałkowskiego, czyli tak zwaną „małą ustawę samorządową” („Samorząd” Nr. 51 - 1926 r.). Na referenta na wniosek *posła Pawłowskiego* (Str. Chłop.) powołano *posła Ledwocha* (Str. Chłop.).

Referent przedstawił powody złożenia wniosku i jego zasady. Stwierdził nienormalny stan obecnego samorządu, zwłaszcza w Małopolsce, gdzie już w 1924 r. było 2,400 gmin rządzonych przez komisarzy. Obecnie jest jeszcze gorzej. Referent nie wierzy, aby ustawy w tym Sejmie mogły być uchwalone i dlatego uważa za konieczne zniesienie ustawy z dn. 30 marca 1922 r., przedłużającej kadencję organów samorządowych i przeniesienie dla gmin Małopolskich ordynacji wyborczej b. zaboru pruskiego do miast ordynacji wyborczej z b. Kongresówki, a do powiatów organizacyjnej ustawy z b. Kongresówki, a wyborczej z b. zaboru pruskiego.

Na zapytanie przewodniczącego, jakie jest stanowisko Rządu, dyr. departamentu *Weisbrodt* złożył oświadczenie, że Rząd zajął już stanowisko w przemówieniu wicepremiera *Bartla*. Rząd w stosunku do ordynacji wyborczej w Małopolsce zastrzegł sobie wolną rękę. Gdyby w tej sprawie stronnictwa się porozumiały, to Rząd gotów jest do tego porozumienia się zastosować.

Posel Kozłowski (Zw. Lud. Nar.) stwierdza, że takie stanowisko Rządu nic nie wyjaśnia. Jest przeciwny wprowadzenia tych radykalnych ordynacji wyborczych do Małopolski. Wprowadzają nam je wnioskodawcy posłowie: *Bogusławski*, *Ledwoch* i *Fijałkowski*, wszyscy z b. Kongresówki, a więc nie mogą się znać na sprawach Małopolski. Uważa, że chociaż pierwsza część dotycząca b. zaboru rosyjskiego jest słuszna, to jednak w tych warunkach będzie głosował przeciwko całej ustawie.

Posel Holeksa (Chrz. Dem.) domaga się również wypowiedzenia się wyraźnego Rządu. Uważa, że ustawy przyjęte w drugim czytaniu, mogą być uchwalone. Jakkolwiek klub mówcy nie jest z nich zadowolony i będzie się starał je poprawić w trzecim czytaniu, to uważa, że powinny one w tym Sejmie być uchwalone. Projekt wnioskodawców uważa za zbyt radykalny i dlatego jest mu przeciwny.

P. Insler (Koło żydowskie) nie na wszystko godzi się, co ten projekt zawiera i dlatego uważa, że możnaby go jednak poprawić i przyjąć, gdyż i ustawy samorządowe, nad którymi Komisja pracuje, mają wiele cech ujemnych, a zresztą nie mają widoków przejścia w tym Sejmie.

P. Bogusławski („Wyzwolenie”) stwierdza, że Komisja nie dotrzymała żadnego terminu. Mówiono już jesienią 1925 r., że porozumienie dochodzi do skutku. Nie sprawdziło się. Przewodniczący Komisji Administracyjnej w marcu 1926 r. zakomunikował, że porozumienie zostało zawarte i ustawy w krótkim czasie będą uchwalone. Później obiecywano ustawy na jesień, a tymczasem do dziś niema jeszcze 3-go czytania. I dlatego została wnie-

siona ta „mała ustawa”, aby Sejm nie rozlał się i nie zostawił nas w dzisiejszych nienormalnych stosunkach.

Zarzucać zbyt radykalizm ordynacjom wyborczym b. dzielnicy pruskiej, pod którymi figurują podpisy *Poszwińskiego*, *Piechockiego*, *Trzczińskiego*, ludzi należących do obozu prawnicowego, jest śmieszne. Zwłaszcza że narzekań na ten system w b. dzielnicy pruskiej dotąd nie było. Dziwny jest zarzut, że Kongresowiaczy chcą wprowadzić ustawy do Małopolski. Przecież cała ta „piątka”, która nam ustawy w Komisji narzuca, pochodzi z Małopolski, a im z tego tytułu zarzutów nie czynimy.

P. Jaworowski (P. P. S.) wypowiada się za „małą ustawą”, bo ona przenosi ustawy powstałe pod wpływem rewolucji na teren Małopolski. (Dziwne pojęcie: Ustawy te wydane przez takich rewolucjonistów, jak *Poszwiński*, *Piechocki*, *Trzcziński* i to 25 marca 1920 r. i 12 sierpnia 1921 r., kiedy to już o wszelkich rewolucjach dawno ludzie zapomnieli. *Przypisek Redakcji*). Uważa, że Rząd wyrządza samorządom szkodę, utrudniając swym stanowiskiem uchwalenie ustaw. Może w przyszłym Sejmie nie będzie lepszych warunków na ich uchwalenie.

P. Kiernik (Piast) domaga się również wypowiedzenia wyraźnego Rządu. Co do „małej ustawy”, uważa, że dla b. Kongresówki jest ona korzystna, ale co do Małopolski jest nie do przyjęcia, gdyż życie cofa się ze stanowiska, zajętego w okresie prądów rewolucyjnych. Stawia wniosek o wezwanie Rządu do wypowiedzenia się na następnym posiedzeniu i odłożeniu do tego czasu decyzji w tej sprawie.

P. Erdman (Piast) stwierdza, że „mała ustawa” w b. Kongresówce ulegalizowałaby nareszcie obecny stan. Dziś bowiem nie może dojść do prawomocnych uchwał w gminach wiejskich, gdyż do prawomocności zebrania gminnego potrzeba połowy obecnych, czego nigdy niema.

P. ks. Wyrębowski (Chr. Narod.) podkreśla, że do uchwalenia ustaw nie dojdziemy, jeżeli je rozpatrywać będziemy ze stanowiska politycznego a nie gospodarczego.

P. Dymowski (Chrz. Dem.) stawia wniosek o przejściu do porządku dziennego nad „małą ustawą”, a przystąpienie do 3 czytania ustaw, przyjętych w 2 czytaniu w Komisji.

P. Hertz (Nar. Par. Rob.) stawia wniosek o odłożeniu „małej ustawy”, aż do czasu przesądzenia ustaw w 3 czytaniu i wymiarkowania, czy będą mogły być uchwalone.

P. Koncewski (Zw. Lud. Nar.) radzi nie czekać na oświadczenie Rządu, ale przystąpić do trzeciego czytania ustaw opracowanych przez Komisję.

P. Pawłowski (Str. Chłop.) jest tego zdania, że należy ustawę „małą” przyjąć, gdyż większość nie chciała ordynacji z b. dzielnicy pruskiej, to należy wprowadzić w Małopolsce Wschodniej przynajmniej 4 kurje. Jest za określeniem terminu we wniosku *posła Hertza* do 1 marca bież. roku.

P. Putek (Wyzwolenie) wyjaśnia jak często zmieniano się co do ustaw stanowisko Rządu. Praca nad ustawami wobec tego jest trudna. Rząd i dziś mógłby przeprowadzić wybory w Małopolsce na podstawie dotychczasowego prawa wyborczego.

Po uzgodnieniu wnioskodawców Komisja przyjęła następującą uchwałę:

Komisja odracza głosowanie wniosków zgłoszonych w toku ogólnej dyskusji nad wnioskiem pp. Bogusławskiego, Ledwocha i Fijałkowskiego, oczekując od Rządu, w myśl zapowiedzi wicepremiera w przemówieniu z dnia 11 lutego b. r. w Sejmie zajęcia na następnym posiedzeniu komisji jasnego i konkretnego stanowiska w sprawach samorządu, a więc tak w stosunku do powyższego wniosku, jako też do całokształtu ustaw samorządowych, objętego projektami komisji. Komisja zdecydowana jest w razie dalszego negatywnego stanowiska rządu przejść do trzeciego czytania projektu ustaw samorządowych przyjętych w drugim czytaniu w komisji.

Komisja odroczyła się do środy dn. 23 b. m. Na tem posiedzeniu komisja przegłosuje zgłoszone w toku rozprawy ogólnej wnioski a mianowicie: Dymowskiego, odrzucający projekt „małej ustawy” i Hertza o odroczenie obrad nad tym projektem do chwili załatwienia trzeciego czytania projektów komisyjnych z określeniem terminu do 1 marca.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE DO USTAWY O KOSZTACH LECZENIA UBOGICH.

W Min. Spraw Wewnętrznych opracowuje się projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy z dn. 29-go marca 1926 r. o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich w szpitalach publicznych na obszarze b. zaboru rosyjskiego. Ponieważ sama ustawa jest lakoniczną, rozporządzenie ma dać bliższe określenie takich pojęć jak np. szpital publiczny, ściślej sprecyzować sprawę nabywania i utraty praw do leczenia na koszt gminy i t. p. I tak np. projekt określa, że za szpital publiczny należy uważać każdy szpital ogólny, czy specjalny, nieobliczony na zysk i nie przeznaczony dla pewnego zawodu, lub wyznania, którego należności z tytułu kosztów leczenia ściągane są w drodze administracyjnej. Za stałe miejsce zamieszkania w znaczeniu ustawy należy według projektu, uważać gminę, w której zainteresowana osoba w ciągu ostatnich 3 lat zamieszkiwała nieprzerwanie przez 1 rok. Jeżeli ma miejsce wypadek, że w okresie 3 lat zainteresowania osoba zamieszkiwała w więcej niż jednej gminie po roku, decydującym będzie ostatni jej pobyt. Odnosi się to i do cudzoziemców i osób o niepewnej przynależności państwowej, za której koszty leczenia ponoszone są jedynie zaliczkowo do ewentualnego późniejszego rozrachunku.

Nadto projektowane rozporządzenie zawierać będzie szereg innych szczegółowych przepisów.

ZJAZD PRZEDSTAWICIELI UZDROWISK I ZDROJOWISK POLSKICH.

W dniach 11-m i 12-m lutego r. b. obradował w Warszawie zjazd przedstawicieli uzdrowisk i zdrojowisk polskich. W sprawie ustawy o uzdrowiskach zjazd przy-

jął wnioski, które domagają się całkowitej zmiany obecnej Ustawy Uzdrowiskowej przez wydanie nowej, opartej w całej pełni na zasadzie istotnej ramowości. Ustawa ma uwzględniać trzy typy uzdrowisk: państwowe, prywatne i samorządowe (gminne) i pozbawioną ma być wszelkich tendencji etatystycznych. Organizacja poszczególnych uzdrowisk opierać się winna na indywidualnych statutach uzdrowiskowych, opracowanych na zasadzie wspomnianej ustawy ramowej. Projekt ustawy rektora Nadolskiego ze Lwowa jest całkowicie nieodpowiedni i wprost zgubny dla rozwoju naszego zdrojownictwa. Co do uzdrowisk samorządowych, to jest takich, w których niema właściciela indywidualnego, lecz uzdrowiskiem tem jest cała gmina (letniska górskie i kąpieliska morskie) to zjazd oświadczył się całkowicie za wnioskami Sejmowej Komisji Administracyjnej, regulującymi ustrój gmin (art. 53 i 110 projektu ustawy o gminie). Zjazd polecił dalej Zarządowi Związku opracowanie nowej ustawy uzdrowiskowej, względnie projektu jej na wyluszczonej powyżej podstawach.

KURSY SAMORZĄDOWE DLA OSADNIKÓW WOJSKOWYCH I DZIAŁACZY SPOŁECZNYCH.

W Wilnie, przy pomocy Urzędu Wojewódzkiego, organizowane są przez radę wojewódzką związku osadników wojskowych 6-cio tygodniowe kursy samorządowe, na które będą przyjmowani osadnicy wojskowi z woj. Wileńskiego i Nowogródzkiego, oraz działacze samorządowi i społeczni. Wykłady rozpoczynają się w połowie lutego r. b. Słuchacze mają być podzieleni na nadzwyczajnych i zwyczajnych. Od słuchacza zwyczajnego wymagane jest wykształcenie conajmniej w zakresie 4 klas szkoły średniej, lub praktyka na stanowisku w samorządzie.

HIPOTECZNY BANK KOMUNALNY NA G. ŚLĄSKU.

W sali sejmu śląskiego odbyła się w dn. 15 lutego r. b. konferencja informacyjna w sprawie założenia Hipotecznego Banku Komunalno-Wojewódzkiego na G. Śląsku. Celem tego banku ma być administrowanie kredytami, udzielonemi przez województwo gminom, organizacjom, instytucjom i t. d. W konferencji wzięli udział przedstawiciele województwa, sejmu, miasta Katowic, większych miast górnośląskich i t. d. Referat wygłosił poseł Janicki, poczem zebranie oświadczyło się jednomyślnie za koniecznością podobnej instytucji bankowej. Wybrano komitet, składający się z 7-iu członków, który ma opracować projekt statutu nowego banku. Do komitetu weszli: p. poseł Janicki, burmistrzowie Flach i Potek, radca magistratu katowickiego, inż. Sikorski, starostowie dr. Seidler i dr. Potyka, wreszcie przedstawiciel województwa i rady wojewódzkiej.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemińskiego.

ZMIANA LOKALU BIURA.

Z dniem 20-m lutego Biuro Zjazdów Samorządu Ziemińskiego przeniosta się do nowego lokalu. Nowy adres

Biura jest następujący: Warszawa, ul. Świętokrzyska 13 (dom Polskiego Banku Komunalnego) mieszkania 15.

Numery telefonów: Dyrektora 225 - 50 i ogólny — 131-92 pozostają bez zmian.

W SPRAWIE PROJEKTU OGÓLNO-PAŃSTWOWEJ USTAWY BUDOWLANEJ.

W sprawie przygotowanego przez Min. Robót Publicznych projektu ogólnopolskiej ustawy budowlanej Zarząd zakomunikował temu Ministerstwu następujące swoje uwagi:

— „Jako organizacja, formułująca opinię bez mała wszystkich sejmików Rzplitej w sprawach, dotyczących samorządu powiatowego, gmin wiejskich i małomiastek, pozwalamy sobie prosić Ministerstwo Robót Publicznych o łaskawe wzięcie pod uwagę następujących spostrzeżeń naszych co do projektu ustawy budowlanej.

A. Podział kompetencji pomiędzy starostwem i wydziałem powiatowym.

Władzą I instancji we wszystkich sprawach, objętych ustawą budowlaną dla gmin wiejskich jest Starostwo lub Wydział Powiatowy. A mianowicie: Starostwo jest I instancją w sprawach policji budowlanej na terenie wsi (art. 196) oraz II instancją w sprawach z odwołania od decyzji wójta (art. 198).

Natomiast: do sporządzania planów zabudowy powołany jest w miejscowościach wiejskich Wydział Powiatowy, który również plan wykonany uchwała (art. 230, 238), ale sprawy, dotyczące wznoszenia budowli w okresie sporządzania planów zabudowy decyduje odnośnie miejscowości wiejskich Starostwo (art. 248). Zarządzenie postępowania o przekształceniu działek wadliwie zabudowanych w osiedlach wiejskich należy do Wydziału Powiatowego (art. 267), który również plan sporządzony uchwała (art. 273). Ale już zatwierdzanie planów parcelacji prywatnych terenów w osiedlach wiejskich (art. 299) oraz wszczęcie postępowania, dotyczącego scalania działek budowlanych w osiedlach wiejskich (art. 340) przekazane jest Starostwu.

Rozproszenie kompetencji w sprawach tak z sobą związanych, stanowiących przedmiot jednej ustawy, w których powinna być stosowana jedna polityka, jeżeli działalność władz ma odnieść szybko należyty skutek, nie można uznać za celowe i praktyczne.

Prawda, że tak Starostwo, jak i Wydział Powiatowy pozostają pod jednym kierownictwem Starosty, jednak rozrzucone właściwości pomiędzy dwoma urzędami w sprawach budowlanych i planów zabudowy musi wywołać różniczkowanie postępowania, gdyż organami stale zajmującymi się temi sprawami z natury rzeczy będą funkcjonariusze techniczni Starostwa czy Wydziału Powiatowego.

Dla należytego rozwoju osiedli wiejskich będzie bardzo ważną rzeczą intensywne zajęcie się sporządzaniem planów zabudowy, co się wiąże ze sprawą przekształcania działek wadliwie zabudowanych, zatwierdzeniem planów parcelacji terenów prywatnych oraz przestrzeganiem prawidłowości w zabudowaniu. Można będzie tego dokonać, jeżeli we wszystkich tych sprawach kompetentny będzie jeden organ Starostwo czy Wydział Powiatowy.

Tylko skoncentrowanie i prawa nadzoru (budowla i plany parcelacji) i prawa inicjatywy (plan zabudowy, przekształcanie działek) może stworzyć dostateczne zainteresowanie, świadomość obowiązku i stworzenie planu w działalności danego organu. Za oddaniem tych kompeten-

cyj jednemu organowi również bardzo poważnie przemawiają względy praktyczne.

Przy rozdzieleniu kompetencji pomiędzy Starostwem i Wydziałem Powiatowym oba te urzędy powinny mieć w składzie swoich biur funkcjonariusza o wyższym (minimalnie średnim) wykształceniu technicznym.

Dla wykonywania kontroli, zatwierdzania projektów, wywoływania postępowania, sporządzania planów zabudowy czy przekształcania działek technicy Starostwa i Wydziału Powiatowego byłoby obowiązani dokonywania wyjazdów po rozległych terenach naszych powiatów.

Wobec znanego faktu braku dostatecznej ilości techników w powiatach, *specjalnie w biurach Starostw*, znajomość terenu z punktu widzenia budowlanego byłaby niedostateczna, a koszty podwójnych często wyjazdów (technika Starostwa i technika Wydz. Pow.) byłyby zgoła niepotrzebnie zwiększone. Stąd Biuro Rady Zjazdów uważa, że pożądanym byłoby wszystkie kompetencje w sprawach policji budowlanej i planów zabudowy w osiedlach wiejskich przekazać jednemu urzędowi.

Urzędem tym w rozumieniu naszym powinien być Wydział Powiatowy, a nie Starostwo.

Za Wydziałem Powiatowym przemawiają następujące względy:

1) sprawuje on normalny nadzór nad działalnością gmin, posiada organ bezpośredniej kontroli nad działalnością urzędów gminnych w postaci inspektora samorządu gminnego, jest jedyną władzą kompetentną w sprawach gospodarki gminnej, sprawy zaś, dotyczące polityki budowlanej, a przede wszystkim polityki zabudowy bez uwzględnienia i znajomości strony gospodarczej wsi rozstrzygnąć się rzeczowo nie dadzą;

2) personel techniczny w Starostwach (architekci) jest bardzo nieliczny — przeważnie jeden architekt obsługuje 3 powiaty. Przy takich obowiązkach wyjazdy na powiat są rzadkością, znajomość terenu prawie żadna.

Natomiast Sejmiki, rozwijając szeroką akcję inwestycyjną, posiadają siłę technicznych o wiele więcej. Nie ma prawie powiatu, któryby nie miał przynajmniej jednego technika z wyższym wykształceniem. Przeważnie są to inżynierowie drogowi, ale nie brak również w powiatach architektów lub techników budowlanych. O ileby Wydziały Powiatowe były obciążone wszystkimi obowiązkami, jakie wypływają z ustawy budowlanej, przy coraz wzrastającym własnym ruchu budowlanym, skompletowałyby swój personel techniczny zgodnie z wymaganiami ustawy.

Kontrola i inicjatywa mogłyby się stać wtedy istotnymi.

B. Usamodzielnienie miast niewydziałonych i miasteczek.

Projekt ustawy w sposób jednolity traktuje miasta duże z najmniejszymi, oddając policję budowlaną, kompetencje w sprawach planów, zabudowy, przekształcania działek wadliwie zabudowanych, parcelację terenów prywatnych i scalanie działek budowlanych na terenie miast — magistratom.

Sądzymy, że wobec ogromnego zacofania miasteczek, konserwatywności ich ludności, magistraty miasteczek małych nie będą mogły wznieść się ponad poziom swych obywateli i być czynnikiem postępu, jak się tego ustawa spodziewa, specjalnie w zakresie tworzenia planu zabu-

dowy i regulacji racjonalnej działek budowlanych czy zabudowanych nieprawidłowo.

Brak sił technicznych w tych miasteczkach, liczenie się z jednostkami wpływami, a mającymi najczęściej małe zrozumienie postępowych tendencji jakie tkwią w nowych polskich ustawach, sprowadzi nadzór techniczny w sprawach budowlanych do rozmiarów niewielkich.

Wydziały Powiatowe wobec tego, że mają na czele Starostów, czynnik niezależny od wpływów miejscowych oraz normalnie wyżej pod względem kultury i zrozumienia potrzeb współczesnego życia stojące od burmistrzów miast niewydziałonych, mogą daleko bezstronnie spełniać rolę nadzorczą w sprawach budowlanych i daleko intensywniej przeprowadzić racjonalizowanie osiedli wiejskich przez stworzenie planów regulacyjnych, scalanie i przekształcanie działek budowlanych, co właściwie jest daleko bardziej palącym zagadnieniem na terenie miasteczek niż wsi.

Stąd drugim postulatem, który Biuro wykuwa, jest, by na terenie miast wydzielonych wszystkie kompetencje przeszły nie na Magistrat, lecz na Wydział Powiatowy.

Wobec tego, że skala rozwoju kulturalnego miast niewydziałonych jest bardzo rozległa oraz, że nawet miasteczka o ilości mieszkańców niewielkiej specjalnie z b. dzielnicy pruskiej są przyzwyczajone do należytego traktowania spraw budowlanych i regulacyjnych, należałoby umieścić ustęp, że Minister Robót Publicznych na wniosek Wydziału Powiatowego, po wysłuchaniu opinii wojewody, może przekazać Magistratom miast niewydziałonych kompetencje, zastrzeżone Wydziałom Powiatowym. W ten sposób idąc z zachodu na wschód możnaby miasta niewydzielone stopniowo usamodzielniać w miarę podnoszenia się ich ogólnego poziomu kulturalnego.

Jeżeliby ten postulat nie mógł być zrealizowany, to Biuro proponuje, by we wszystkich sprawach I instancją odwoławczą i nadzorczą był Wydział Powiatowy, który jako czynnik miejscowy, nie tak odległy, jak Urząd Wojewódzki, jedynie może dopilnować prawidłowości postępowania magistratów. Tymczasem projekt ustawy w sprawach postępowania przy przekształcaniu działek wadliwie zabudowanych, parcelacji terenów i scalania działek budowlanych zupełnie odsuwa Starostwo i Wydział Powiatowy, nawet w charakterze wyrażających opinię. W każdym razie należałoby z kompetencji magistratów miast niewydziałonych względnie z większości gmin wiejskich wyjąć prawo wydawania pozwoleń na roboty, dotyczące budynków samorządowych, udzielania pozwoleń na użytkowanie tych budowli i nadzór nad temi budowlami.

Na terenach miast i miasteczek przeważnie same magistraty będą stawiać budynki samorządowe (np. domy mieszkalne). Wobec małych wymagań, jakie stawia opinia publiczna w tych środowiskach pod względem technicznym i estetycznym, zachodziłaby obawa, czy budowle miejskie nie byłyby złym przykładem dla poszczególnych obywateli. Biuro Rady Zjazdów Samorządu Ziemijskiego sądzi, że daleko bezpieczniejszy byłoby te kompetencje przekazać Wydziałowi Powiatowemu, względnie Starostwu (art. 192).

W art. 208 projekt rządowy, jako już dawniejszego pochodzenia, upoważnia do wydawania przepisów miejscowych na terenie Małopolski T. W. Wydz. Samorządowemu, wbrew, o ile nam wiadomo, obecnym tendencjom rządowym, zgodnym całkowicie z naszym stanowiskiem nie traktowania T. W. S. jako władzy. Projekt Min. Spraw Wewn., dotyczący reorganizacji T. W. Sam., idzie w kierunku zmniejszenia kompetencji T. W. Sam., a nie ich zwiększenia, odbiera mu całkowicie atrybucje władzy, pozostawiając T. W. Sam. tylko te gospodarcze czynności, które bez poważniejszej szkody nie dadzą się rozparcelować pomiędzy poszczególne urzędy wojewódzkie.

Z tego powodu, zgodnie z tą tendencją, proponujemy, by w województwach Małopolskich prawo wydawania miejscowych przepisów przekazać Wojewodom, po wysłuchaniu opinii Sejmików Powiatowych, tak jak to jest przewidziane dla województw b. zaboru rosyjskiego.

C. Niektóre przepisy techniczne.

1. W przepisach o studjach należałoby wyszczególnić studnie publiczne; tylko bowiem co do takich studni można naprawdę dopilnować zastosowanie wszystkich przepisów, zawartych w art. 126 — 129, przyczem można dodać, że każda studnia publiczna winna być zaopatrzona w pompę, a ściany jej składać się z kręgów betonowych.

2. Słuszny jest przepis art. 93, zabraniający gruntownej naprawy nieogniotrwałego pokrycia. Jednakże doświadczenie wskazuje, że właściciele potrafią wymknąć się z pod rygoru tego, naprawiając dach *częściami* (poszycie słomą, pobiecie gontami). Otóż zapobiec temu możnaby przez włożenie obowiązku zgłaszania do urzędu gminnego *każdej* naprawy dachu w miejscowościach, gdzie wzbudzone będzie krycie dachów materiałem nieogniotrwałym.

3. Przepis art. 212, upoważniający władze I i II instancji do czynienia ulg od wymagań, zawartych w art. 209 — 211 zawiera zdaniem naszym, niebezpieczeństwo indywidualnego stosowania ulg, a co zatem idzie prowadzić może do nadużyć.

Ze Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

W SPRAWIE KUPNA DOMU.

W pierwszych dniach lutego r. b. Zarząd Zrzeszenia rozesłał pismo okólne do swoich członków, którego tekst cytujemy:

„Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych prosi uprzejmie Pana Przewodniczącego, jako reprezentanta Powiatu, będącego członkiem Zrzeszenia Samorządów

Powiatowych, o życzliwe i przychylne potraktowanie sprawy, poruszonej w tym liście.

W jesieni 1924 r. Ministerstwo Spraw Wojskowych, w którego magazynach przy ul. Bema Nr. 60 mieścił się remanent b. Zakładu Aprowizacji Sanitarnej, zakupiony od Rządu przez Zrzeszenie, zażądało opróżnienia tych składów, potrzebnych wojskowości. Ponieważ upłynął wówczas termin dzierżawy tych magazynów,

Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych był zmuszony wyszukać inny lokal na składy sanitarne i wynajął posesję przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6 (róg Dobrej), dokąd przeniósł nie tylko Składnicę Sanitarną, ale też i inne agendy Zrzeszenia, t. j. administrację tygodnika „Samorząd”. Drukarnię, oraz Biura Zrzeszenia, likwidując jednocześnie zajmowane w różnych częściach miasta lokale, w których były rozmieszczone te agendy.

Czynsz dzierżawny za posesję przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6 wynosi 24 tysiące franków szwajcarskich rocznie, co, przy kursie franka szwajcarskiego (1.75 zł. za 1 frank) równa się 42,000 zł., co stanowi b. poważny procent wydatków ogólnych Zrzeszenia, które wynoszą 130 tysięcy zł. rocznie. Jest to tedy najcięższa rubryka wydatków ogólnych Zrzeszenia.

Umowa dzierżawna kończy się w kwietniu 1928 r. Wobec tego, że lokali wolnych, stosownych do potrzeb Zrzeszenia, jest b. mało, a te co są, są drogie, Zarząd powziął myśl kupna zajmowanej obecnie posesji i uzyskał od jej właściciela opcję na sprzedaż jej Zrzeszeniu, za 180,000 zł. z terminem do 1-go kwietnia r. b. Do tej daty, cena powyższa nie ulegnie zmianie.

Suma potrzebna (180,000 zł.) mogłaby być pokryta przez Zrzeszenie w ciągu lat 10-ciu, wraz z oprocentowaniem, w stosunku 10% rocznie, przyczem raty roczne, wraz z procentami nie przenosiłyby wysokości obecnie płaconego czynszu dzierżawnego, byłyby nawet od tego czynszu znacznie mniejsze.

Jak widać z załączonego planu amortyzacji ewentualnej pożyczki na kupno domu, już w pierwszym roku wypadłoby zapłacić 36,000 zł. t. j. o 6,000 zł. mniej od płaconego obecnie czynszu dzierżawnego, a w ostatnim roku byłoby od tego czynszu o 22,200 zł. mniejsze.

W razie uzyskania pożyczki od członków, na warunkach amortyzacji, uwidoczonych w załączonym planie, Zrzeszenie stałoby się po 10 latach właścicielem nieruchomości wolnej od długu.

Zabezpieczenie każdemu z członków 4,000 zł. pożyczki, udzielonej Zrzeszeniu na kupno nieruchomości, stanowiłoby zapis hipoteczny na rzecz każdego członka, zmniejszający się automatycznie co roku o 400 zł. w miarę spłaty każdemu z członków.

Pożyczka na ten cel Zrzeszeniu, w sumie 4000 zł. od każdego członka, nie przekracza wysokości pięciokrotnej odpowiedzialności, w stosunku do udziału, którą każdy członek już obecnie ustawowo ponosi. Natomiast kupno domu przy pomocy takiej pożyczki byłoby podstawą do zmiany obecnego statutu Zrzeszenia w kierunku zredukowania odpowiedzialności członków do samego tylko udziału.

Kupno danego obiektu, t. j. nieruchomości przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6, gdzie się mieści obecnie Zrzeszenie, mogłoby nastąpić jedynie na podstawie specjalnej uchwały Walnego Zgromadzenia członków Zrzeszenia, gdyż ostatnie Walne Zgromadzenie uchwaliło tylko w zasadzie potrzebę kupna lub budowy „Domu Zrzeszenia”, przeznaczając na ten cel sumę zł. 7,850.44 z zysku za rok 1925, bez wskazania obiektu i ceny kupna. Zarząd postawi na najbliższym Walnym Zgromadzeniu konkretny wniosek w tej sprawie. Ponieważ jednak termin opcji, uzyskanej od właściciela na sprzedaż posesji, zajmowanej przez Zrzeszenie przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6, za ustaloną cenę 180,000 zł. upływa 1.IV r. b., przeto już

obecnie należy zgromadzić uchwały Sejmików o przyznaniu Zrzeszeniu pożyczki na kupno domu. To też Zarząd Z. S. P. prosi uprzejmie Pana Przewodniczącego o życzliwe rozważenie powyższego projektu i spowodowanie odnośnej uchwały Sejmiku o przyznaniu Zrzeszeniu pożyczki na kupno domu dla Zrzeszenia w wysokości 4,000 zł., z oprocentowaniem w stosunku 10 rocznie i z amortyzacją ratami po 400 zł. rocznie, zabezpieczonej zapisem hipotecznym na nabytej nieruchomości.

Uchwały te stanowiąc będą dla przyszłego Walnego Zgromadzenia członków Zrzeszenia materiał orientacyjny przy decyzji o projektowanym kupnie domu. Zwolanie Walnego Zgromadzenia przewidywane jest w marcu.

Przypominamy tutaj, że Zrzeszenie korzystało już z finansowej pomocy powiatów przy kupnie remanentu b. Zakładu Aprowizacji Sanitarnej, która stała się zaczątkiem zorganizowanej już należycie Składnicy Sanitarnej Zrzeszenia. Ze zobowiązań swoich pieniężnych wobec powiatów z tytułu tego kupna Zrzeszenie wywiązało się lojalnie. Daje to Zarządowi Zrzeszenia moralne prawo do wystąpienia z obecnym projektem i do wyrażenia nadziei, że i w tej sprawie, tak bardzo ważnej dla dalszego rozwoju Zrzeszenia, spotka się z chętną i dobrą wolą swoich członków, tem więcej, że żądana pomoc na żadne ryzyko ich nie naraża.

Dla informacji podajemy, że posesja przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6, obejmuje 700 m. kwadr., cena zaś placów w tej dzielnicy Warszawy waha się od 35 do 40 zł. za metr kwadratowy. Posesja jest narożna o dwóch frontach, od ul. Dobrej 30 m. kwadr. i od ul. Leszczyńskiej — 25.5 m. kwadr. Budynki murowane, wprawdzie nie nowe, ale jeszcze mocne, mają 4000 metrów sześciennych ogólnej kubatury. Komitet Rozbudowy m. Warszawy, przy udzielaniu pożyczek na budowę mieszkań, oblicza koszt budowy na 50 zł. za metr sześć. Wartość tedy placu wynosi od 24 do 28 tys., zaś budynków, licząc po 50 zł. za metr sześcienny 200,000 zł. Odliczając 20% na zużycie budynków otrzymamy 160,000 zł. za budynki i 20,000 zł. za plac. Suma tedy 180,000 zł. za posesję przy ul. Leszczyńskiej Nr. 6 nie wydaje się nam wygórowaną, tem więcej, że lokale zostały przystosowane do potrzeb Zrzeszenia, na co w r. 1924 wyłożone były dość znaczne koszty.

Pożyczka, o której mowa, będzie użyta tylko i wyłącznie na kupno domu, to też pieniądze na ten cel będą przekazywane bezpośrednio do Banku Komunalnego w Warszawie, na specjalny, winkulowany rachunek, z którego będą wypłacone bezpośrednio właścicielowi przy akcie kupna.

Plan amortyzacji 180,000 zł. pożyczki na kupno domu dla Zrzeszenia (45 członków po 4,000 zł.).

Rok w kwietniu	Stan pożyczki	Raty spłat rocznych	Procenty od sumy	10%	Razem do zapłaty
1928 r.	180,000	18,000	180,000	18,000	36,000
1929 ..	162,000	18,000	162,000	16,200	34,200
1930 ..	144,000	18,000	144,000	14,400	32,400
1931 ..	126,000	18,000	126,000	12,600	30,600
1932 ..	108,000	18,000	108,000	10,800	28,800
1933 ..	90,000	18,000	90,000	9,000	27,000
1934 ..	72,000	18,000	72,000	7,200	25,200
1935 ..	54,000	18,000	54,000	5,400	23,400
1936 ..	36,000	18,000	36,000	3,600	21,600
1937 ..	18,000	18,000	18,000	1,800	19,800

Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych prosi uprzejmie o rychłą i życzliwą odpowiedź w tej sprawie".

Tekst powyższego pisma wyczerpuje dostatecznie meritum sprawy. Umieszczamy pismo nasze w „Samorządzie” w nadziei, że i inne powiaty, nawet nienależące dotychczas do Zrzeszenia, w charakterze członków, ale pozostające z niem w stałych stosunkach handlowych, zechcą się przyczynić wydatnie do udzielenia pomocy Zrzeszeniu, w sprawie bardzo palącej — kupna domu, asygnując na ten cel pożyczki, bodaj w połowie tych sum, o jakie się zwracamy do członków, t. j. po 2,000 zł., na

takichże warunkach, jak w umieszczonym powyżej planie. Ewentualne pożyczki prosilibyśmy przekazywać do Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie, na specjalny rachunek na kupno domu. W razie, gdyby wpływy na ten cel przekroczyły potrzebną sumę, to nadwyżka będzie zwrócona komu należy. Chodzi nam o pośpiech w zebraniu potrzebnej sumy przed dn. 1 kwietnia r. b., wobec tego, że opcja na cenę 180.000 zł. ważna jest do tego terminu.

Zarząd

Zrzeszenia Samorządów Powiatowych.

Z życia samorządu

ZJAZD SEKRETARZY I INSPEKTORÓW W LUBLINIE.

W pierwszych dniach lutego r. b. odbył się zjazd sekretarzy sejmików powiatowych i inspektorów samorządu gminnego wojew. Lubelskiego, zwołany przez Wojewodę Remiszewskiego. Zjazd miał charakter urzędowy, instrukcyjno-informacyjny. W zakresie spraw nadzoru nad gminami wygłoszony został przez inspektora samorządowego p. Osieckiego referat p. t. „zadania inspektora samorządowego”, poczem kolejno składane były przez poszczególnych inspektorów samorządu gminnego sprawozdania o stanie gospodarki gminnej w powiatach, oraz o wynikach przeprowadzanych w r. 1926 inspekcji.

W dalszym ciągu wygłoszone zostały referaty: o sprawach rolnych, o ubezpieczeniach w rolnictwie, o akcji scaleniowej i regulacji serwitutów.

Następnie kolejno zjazd wysłuchał dalszych referatów: o melioracjach rolnych, o sprawach sanitarnych, o sprawach opieki społecznej, o stanie gospodarki drogowej w wojew. Lubelskiem, o budowie szkół powszechnych, o szkolnictwie zawodowym; o stanie spraw ochrony przeciwpożarowej, oraz o zakładaniu powiatowych i gminnych kas oszczędności.

Na zakończenie zjazdu naczelnik wydziału samorządowego p. Szaynowski mówił obszernie o roli sekretarza wydziału powiatowego.

W obradach zjazdu wziął czynny udział Wojewoda Remiszewski, który jako znawca samorządu wielokrotnie zabierał głos, podkreślając i zaznaczając szczególniejszej wagi zagadnienia samorządowe na obszarze wojew. Lubelskiego.

PRZED ROZWIĄZANIEM SEJMIKÓW POWIATOWYCH W WEJHEROWIE I PUCKU.

Utworzenie starostwa pomorskiego w Gdyni wytworzyło nowy podział administracyjny, który nie pokrywa się z podziałem samorządowym. Wytworzyła się tego rodzaju sytuacja, że niektórzy członkowie sejmików powiatowych, którzy reprezentują ludność obecnego starostwa morskiego z natury rzeczy biorą jeszcze udział w pracach sejmików dawnych starostw wejherowskiego i puckiego. Ponieważ według odnośnych ustaw podział administracyjny musi się zgadzać z podziałem samorządowym, przeto istnieje konieczność rozwiązania sejmików powiatowych w Pucku i Wejherowie i przeprowadzenia wyborów zgodnie z istniejącym faktycznie podziałem samorządowym. 10 b. m. odbyło się w Wejherowie i Pucku uroczyste ostatnie posiedzenie sejmików powiatowych. Uroczyste posiedzenia sejmików powiatowych połączone były z uroczystością 7-lecia objęcia morza polskiego.

SPRAWY FINANSOWE.

Nowa powiatowa kasa oszczędności.

W Augustowie została otwarta Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędnościowa. Sejmik powiatowy przeznaczył na kapitał zakładowy 10.000 złotych. Zgromadzeni na uroczystości otwarcia Kasy za przykładem starosty złożyli na książeczki oszczędnościowe około 7.000 złotych.

Wydział Powiatowy w Wołkowysku w sprawie kasy oszczędności.

W związku z propozycją Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego z dnia 14 grudnia 1926 roku w sprawie przystąpienia do zorga-

nizowania powiatowej kasy oszczędności, — po przeprowadzeniu dyskusji w tej sprawie Wydział Powiatowy w myśl wniosku ks. M. Buraka, jednoznacznie wyraził obawę, czy racjonalne jest tworzenie powyższej kasy ze względu na zły stan finansowy Związku Komunalnego, gdyż w prosperowanie kasy wypadnie przeznaczyć większą kwotę z funduszów komunalnych, i czy słuszne jest tworzenie kasy oszczędnościowej innego typu równoległe z kasami spółdzielczymi, które powstają na terenie powiatu.

Ponadto Wydział nie jest poinformowany, jaką obowiązki na powiatowe kasy oszczędności włoży zapowiadana ustawa o tych kasach, uznał przeto za słuszne zaczekać na ukazanie się tej ustawy, by działalność kasy nie została skierowana na mylne tory, z których zwrócenie mogłoby narazić Związek na straty i poderwać zaufanie mas do kasy.

Z podanych powyżej powodów Wydział jednomyślnie zajął wyczekujące stanowisko w tej sprawie, t. j. do czasu uchwalenia przez Sejm ustawy o komunalnych kasach oszczędności i wyjaśnienia sytuacji finansowej Związku Komunalnego, któraby umożliwiała otwarcie powiatowej kasy oszczędności. Równocześnie Wydział uznaje za możliwe nawiązanie kontaktu ze specjalnym związkiem rewizyjnym utworzonym przez założone już na terenie b. zaboru rosyjskiego kasy powiatowe i miejskie, w celu otrzymania bliższych informacji o innych, już założonych tego rodzaju kasach.

Sprawa założenia kasy w pow. Suwalskim.

Sprawę założenia kasy powiatowej rozpatrywał Wydział Sejmiku suwalskiego w d. 27-ym stycznia r. b. Narazie na tem posiedzeniu postanowiono zadecydować o otwarciu kasy przy rozpatrywaniu budżetu na 1927/28 r.

Przy tej sposobności Wydział zaproponował istniejącej w Suwałkach kasie spółdzielczej ewentualne zlanie się z projektowaną kasą powiatową. Projekt ten nie znalazł jednak uznania w zarządzie kasy spółdzielczej i został przez to zarzucony. Natomiast Wydział Powiatowy, z uwagi na znaczne subwencje, dane kasie spółdzielczej zobowiązał zarząd tej kasy do składania perjodycznych sprawozdań, oraz do przyjęcia kontroli działalności kasy ze strony Wydziału Powiatowego.

SPRAWY OŚWIATOWE.

Sejmik Łuniniecki w sprawie szkolnictwa zawodowego.

Sejmik Łuniniecki na zebraniu w grudniu r. z. wysłuchał referatu starosty o potrzebie popierania szkolnictwa zawodowego. Wywody referatu szły w kierunku wykazania, że dotychczasowa polityka szkolna Państwa i samorządu nadmiernie popierała rozwój ogólno-kształcącego szkolnictwa średniego, a jednocześnie zaniedbywała szkolnictwo zawodowe. Wynikiem tej polityki był nadmierny przerost inteligencji bez żadnego określonego zawodu, gdy tymczasem Polsce potrzeba jest techników, inżynierów i t. p.

Sejmik po wysłuchaniu referatu uchwalił:

1) nie subsydjować na przyszłość szkolnictwem średniego, 2) otoczyć opieką materialną Techniczną Szkołę Kolejową w Łunińcu, ustanawiając w 1927 r. 7 stypendjów, 3) zwrócić się z niniejszym z apelem do wszystkich samorządów i instytucji oświatowych, by zaprzestały popierania szkół średnich, a natomiast roztoczyły troskliwszą opiekę nad szkolnictwem zawodowym.

Ponadto Sejmik Łuniniecki uważa, iż przekształcenie ustroju szkolnictwa przez czynniki państwowe w pierwszym rządzie po-

winno przejść etapy w/g następującej kolejności: 1) przygotowanie personelu nauczycielskiego dla Szkół zawodowych, 2) tworzenie szkół zawodowych w miarę powiększania kadr nauczycielskich, 3) zmniejszanie już istniejących Zakładów średnich w miarę otwierania szkół zawodowych. Niezależnie od powyższego Sejmik Łuniniecki uważa za wskazane zwrócenie przez miarodajne czynniki państwowe baczniejszej uwagi na roboty ręczne w szkołach średnich i powszechnych oraz rzemiosła w tychże szkołach.

SPRAWY KOMUNIKACYJNE.

Pinczowskie koleje dojazdowe.

Na posiedzeniu Sejmiku Pinczowskiego w grudniu r. z., przewodniczący Sejmiku złożył sprawozdanie o stanie kolejek wybudowanych przez pow. związek komunalny. Sprawa przemianowania przedsiębiorstwa „Pinczowskie koleje dojazdowe” na spółkę akcyjną, o co zabiega Wydział Powiatowy, będzie aktualną za parę miesięcy. Toczą się obecnie prace w Radzie Ministrów nad przygotowaniem rozporządzenia o przystąpieniu Skarbu Państwa na akcjonariusza projektowanej spółki akcyjnej. Od dnia 1-go stycznia r. b. Wydział Powiatowy przystępuje do eksploataowania kolejek we własnym zarządzie.

Po wysłuchaniu sprawozdania przewodniczącego, które zawierało szereg informacji szczegółowych o sprawach kolejek, Sejmik upoważnił Wydział Powiatowy do działań prawnych, związanych z wykupem dobrowolnym, lub połączonym z wywłaszczeniem, gruntów zajętych pod tory kolejek. Jednocześnie Sejmik upoważnił Wydział Powiatowy do wydzierżawienia państwowej kolejki dojazdowej Kocmyrzów — Posądz.

Sprawa kolejki dojazdowej w pow. Postawskim.

Wileńska Dyrekcja Kolejowa postanowiła zlikwidować kolejkę dojazdową Woropojewo — Hruzdowo, względnie wydzierżawienia takowej pow. związkowi komunalnemu. Wydział Powiatowy zwrócił się do Dyrekcji z przedstawieniem konieczności dalszego eksploataowania tej linii przez Zarząd kolei państwowych, uzasadniając to potrzebami gospodarzami okolic, przez które owa kolejka przechodzi.

Jednocześnie Wydział Powiatowy postanowił poprzeć starania Sejmiku Oszmiańskiego, o budowę przez Państwo normalno-torowej linii Druja — Woropojewo — Hruzdowo — Oszmiań — Lida.

PLAN ROBÓT MELJORACYJNYCH W POW. OSTROŁECKIM

Sejmik Ostrołęcki uchwalił następujący program robót meljoracyjnych. Zaznaczyć należy, że uchwała zapadła jednogłośnie, a dla uczczenia uchwały tak wielkiej wagi, głosował przez powstanie. Uchwala brzmi następująco:

— Sejmik uchwała przeprowadzić regulację wszystkich rzek w powiecie oraz meljorację łąk zabagnionych. Roboty mają być przeprowadzone na podstawie planów i kosztorysów, opracowanych przez Okr. Dyr. Rob. Publ. w Białymstoku;

b) kolejność robót uchwalona będzie po wypracowaniu projektów przez Okr. Dyr. Rob. Publ.;

c) Sejmik Powiatowy w Ostrołęce uchwała przystąpić w pierwszym rzędzie do regulacji rzeki Szkwy i zarazem do meljoracji łąk, położonych nad tą rzeką. Roboty rozłożone będą na 3 lata, poczynając od roku 1927. Rzeka podzielona będzie na trzy odcinki i w pierwszym roku wykopie się rów zgrubsza, aby wszystką wodę od razu spuścić, w drugim roku sprofiluje się go, t. j. nada się jego burtom odpowiednią pochyłość i wykopie się rowy boczne dla łąk dalej od rzeki położone; w trzecim i ostatnim roku porobi się odpowiednio ubezpieczenia wykonanych robót, miejsca dla moczenia łąk, pojenia i przechodu bydła.

Prace powinny być prowadzone w 2 okresach: t. j. od 1 maja do 25 czerwca i od 25 sierpnia do 15 października, tak, by rolnik nie był odrywany od pracy, gdyż roboty prowadzone będą sposobem szarwarkowym;

d) Należy spowodować uchwalenie przez poszczególne gromady szarwarku, przyczem do świadczeń tych powinni być połączni posiadacze łąk nadrzecznych. Łąki należy podzielić na trzy klasy a to: 1 klasa stanowiłaby łąki leżące w odległości do 250 m., do 2 kl. od 250 do 500 i do 3 kl. powyżej 500 m. Klasa 1 powinna dać świadczenie z jednej morgi 3 dniówki pieszej, 2-ga 2 dniówki, 3 jedną, przyczem 3 dniówki pieszej równałyby się jednej dniówce jednokonnej 5 dniówek pieszych jednej dniówce parokonnej. Jedna dniówka piesza mogłaby być zamieniona na życzenie świadczącego na równowartość pieniężną 3 złote. Należy to uważać jako wytyczną dla Wydziału Powiatowego, którego zadaniem powinno być

spowodowanie odpowiednich uchwał gromadzkich i ich ujednostajnienie.

e) Sejmik Powiatowy uchwała założyć spółkę wodną z Sejmikiem Kolneńskim w celu wspólnego poprowadzenia prac, związanych z regulacją rzeki Szkwy i meljoracją łąk, położonych nad tą rzeką.

f) Ponieważ według przypuszczalnych obliczeń wartość regulacji rzeki Szkwy wyniesie w przybliżeniu około 600.000 zł., którą to sumę rozkładając na 3 lata otrzymamy 200.000 zł. rocznie, czyli na każdy z Sejmików (Ostrołęcki i Kolneński) przypadłoby po 100.000 zł. rocznie. Od sumy tej należy odjąć wartość świadczeń w naturze w przybliżeniu 30.000 zł., zostanie 70.000 zł., które Sejmik Powiatowy pokryje sumami: 1) 20.000 zł. ze subwencji państwowych, 2) 30.000 zł. z długoterminowej pożyczki, 3) 20.000 zł. w przybliżeniu z podatku inwestycyjnego.

Wobec powyższego Sejmik Powiatowy w Ostrołęce uchwała sumę 70.000 zł. wstawić do budżetu roku 1927, jako udział w spółce wodnej dla regulacji rzeki Szkwy i meljoracji łąk nadrzecznych po stronie wydatków, po stronie zaś dochodów wstawić również kwotę 70.000 zł. (jak wyżej). (O ile kosztorys byłby w międzyczasie przed uchwaleniem budżetu już wykończony pozycje te odpowiednio zmienią się).

Z POWIATU OSTROWSKIEGO, WOJ. BIAŁOSTOCKIEGO.

Uzgodnienie współpracy organizacji rolniczych.

Powiat Ostrowski jest świadkiem znamiennej uchwały, jaką wniosły dwie pokrewne organizacje rolnicze (Okręgowe Towarzystwo Rolnicze i Okręgowy Związek Kółek Rolniczych). Dzięki zrozumieniu i społecznemu ujęciu kwestji przez prezydja obu organizacji postanowiono, nie bacząc na centralne warszawskie organizacje, które jakoś dziwnie długo nie mogą wynaleźć drogi do szarmonizowania swej działalności, wypracować taką formę współpracy, któraby, w bliskiej przyszłości, pozwoliła na zupełne zlanie się organizacji w jedno wielkie zrzeszenie rolnicze. Z przyjemnością daje się notować fakt, że praca dwu organizacji, działających z niemałym pożytkiem na terenie powiatu, od dłuższego czasu idzie w równoległym kierunku i coraz wyraźniej w konkretnej pracy zbliża się i zacieśnia. Aby więc praca organizacji była bardziej pożyteczna dla szerokich warstw rolniczych i aby organizacja te stanowiły istotną siłę zawodową, zgodzono się odbywać wspólne posiedzenia, wspólnie występować nazewnątrż zarówno o pomoc finansową jak i w zagadnieniach gospodarczych. W celu rozbudowania współpracy będą urządzone nadzwyczajne zgromadzenia członków tych organizacji. Termin zgromadzeń inicjatorzy splotają z dniem dwudziestolecia Okręgowego Towarzystwa Rolniczego, które uważane jest za wspólne święto obu organizacji.

Kursy gospodarstwa kobiecego.

Sejmikowa Komisja Rolna, doceniając znaczenie gospodarstwa kobiecego, mogącego stać się poważnym źródłem dochodu w gospodarstwach szczególnie małorolnych, finansuje 5-cio dniowe kursy gospodarstwa kobiecego. Kursy takie urządzone już w Porębie, Nurze, Andrzejewie i Wąsewie. W dalszej kolejności kursy odbędą się w pozostałych miejscowościach powiatu, będących siedzibą Urzędu gminnego lub też parafji. Kursy cieszą się wśród gospodyń wiejskich słusznym powodzeniem. Przeciętna frekwencja każdego kursu wynosi przeszło 100 słuchaczek.

Spis ludności.

W ubiegłym miesiącu Magistrat m. Ostrowi dokonał dla swoich celów statystycznych spisu ludności. Według zebranego materiału ludność miasta przekracza 16.000, z czego mniejszości stanowią 45% ogółu mieszkańców, włączając do tego rachunku i ludność rolną z przyległych wiosek.

Lustracja miasta.

Dążąc, aby gospodarka samorządu wszystkich stopni kształtowała się w powiecie według pewnego systemu i planowości, p. starosta Brzeczek przystąpił do opracowania programu, obejmującego w sobie zamierzenia samorządu na najbliższą przyszłość. Przytem, celem zapoznania się z obecnym ujęciem gospodarki szczególnie w miastach, rozpoczął osobiście lustrację poszczególnych działów gospodarki miasta Ostrowi Mazowieckiej. Sądzić należy, że miasto skorzysta z cennych uwag p. starosty Brzeczka i gospodarce swojej nakreśli nową linię, która zmierzać będzie do wyodrębnienia elektrowni w osobne przedsiębiorstwo, prowadzone na sposób handlowy, do unormowania spraw sanitarnych, weterynaryjnych i budowlanych przez oddanie ich w ręce ludzi fachowych. Lustracja starosty Brzeczka przyczyni się również do organizacji systemu pracy w samym Magistracie i przysporzenia jej wydatności.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Szerzymy znajomość samorządu

Jedną z poważnych przeszkód, jaką mają do przewyciężenia radni gmin i wójci, jest niedostateczna znajomość ustaw i rozporządzeń, związanych ze sprawami samorządowymi. Onieśmiela to bowiem świątłych nawet ogólnie i rozumnych działaczy w wypowiedaniu swych zdań na posiedzeniach rad i zgromadzeniach gminnych.

A przecież nie jest to sprawa tak trudna, aby przy pewnej pracy nie można było w krótkim czasie jej zdobyć. Trzeba się tylko umiejętnie do tej sprawy zabrać.

Do tego potrzebne są w pierwszym rzędzie odpowiednie książki i pisma, omawiające sprawy samorządowe. Trzeba więc dążyć, aby w każdej gminie powstała biblioteka i czytelnia, posiadająca w pierwszym rzędzie książki i pisma samorządowe. Z biblioteki tej i czytelnicy powinni korzystać członkowie zarządu i rady gminnej oraz wszyscy ci, którzy interesują się samorządem.

Do zakładania takich czytelni i bibliotek i do czytania tych pism i książek winno się zachęcać jaknajgoręcej. Umiejętność i zrozumienie spraw samorządowych przez jaknajszersze warstwy umożliwi bowiem wydatną i rzetelną w tym kierunku pracę. Przeszkody, wypływające z niezrozumienia istoty i zasad samorządowych, które dziś spotykamy na każdym kroku, nie będą odgrywały tej roli burzącej najpożyteczniejsze nieraz poczynania, jak to ma często miejsce. Spotykałem wprawdzie u niektórych działaczy i pracowników samorządowych niechęć do szerszego uświadamiania radnych i gminniaków w dziedzinie ustaw i rozporządzeń samorządowych. Niechęć ta powstawała często z uczuć samolubnych. Pragnęli rządzić nieuświadomionymi gminiakami i radnymi w myśl swoich założeń i dążeń. Ale tym obosiecznym mieczem często sami się ranili. Bo, gdy znalazł się drugi taki sam działacz i pozyskał różnemi dalekoidącemi obietnicami gminiaków, powalił tego samolubnego, a spekulującego na nieświadomości ludzkiej działacza.

Przykłady tego rodzaju znajdują się prawie w każdej okolicy. Niechże będą nauką i zachętą do tem gorliwszej działalności uświadamiającej w zakresie spraw samorządowych.

Na pierwszy plan wysuwa się tu pytanie, jak taką pracę w gminie zapoczątkować?

Nie zaniedbując zakładania bibliotek i czytelni, pracę rozszerzania i pogłębiania wiedzy samorządowej możemy rozpocząć w gminach, nawet z tem, co posiadamy. Gminy, zwłaszcza większe prenumerują z pewnością „Samorząd” lub inne pisma samorządowe. Należy te pisma wykorzystać lepiej niż obecnie: A więc, zachęcać do ich czytania członków zarządów i rad gminnych, zachęcać do prenumerowania i czytania pism samorządowych gminiaków, a szczególnie koła młodzieży, kółka rolnicze i inne organizacje oświatowe. Z członków tych organizacji rekrutować się będą z pewnością przyszli działacze samorządowi (członkowie zarządów i rad gminnych, członkowie sejmików i wydziałów powiatowych). Niechże będą już wcześniej uświadomieni i zachęceni do tej pracy. Ci zaś, którzy

do tych godności nie będą powołani, niech mają zrozumienie dla pracy samorządowej, niech z nią współdziałają. Jeżeli chodzi o wiadomości, ściśle z zakresu ustaw i rozporządzeń samorządowych, możemy je zdobywać, kierując się wskazówkami zamieszczonemi w „Kalendarzu Samorządowym na r. 1927”. (Artykuł R. Grochowskiego: „Ustawodawstwo w zakresie ustroju i działalności samorządu w Rzeczypospolitej Polskiej”).

Jak się nim posługiwać?

Niema zapewne gminy w b. Kongresówce, gdzieby nie było Ustawy gminnej z 1864 r. Wydawana ona była, czy to przez Biuro Pracy Społecznej, czy w „Zbiorze ustaw włościańskich” zebranych przez J. Kaczkowskiego i F. Brodowskiego, czy w „Podręczniku dla urzędów i działaczy gminnych” B. Wesołowskiego.

Stanowią one podstawę do prawodawstwa samorządu gminnego w b. Kongresówce.

Ustawa ta została zmieniona Dekretami i Ustawami Polskimi.

Jeżeli chcemy zbadać, co w tej ustawie zmieniono, odszukajmy, kierując się wskazówkami p. Grochowskiego w „Kalendarzu Samorządowym” odpowiednie numery „Dziennika Praw”, lub „Dziennika Ustaw” i odczytajmy uważnie wymieniony Dekret, Ustawę czy Rozporządzenie.

Po odczytaniu wszystkich, wymienionych w „Kalendarzu Samorządowym” dekretów, ustaw i rozporządzeń, dotyczących organizacji, będziemy dokładnie wiedzieli, co w tym zakresie obowiązuje.

W województwach wschodnich mamy nową organizację samorządu gminnego. Poznać ją również możemy przy pomocy „Kalendarza Samorządowego”. Znajdziemy tam wykaz Rozporządzeń i numerów Dzienników Urzędowych, w których je można odszukać.

W b. zaborze pruskim organizację samorządu gminnego znajdujemy w „Podręczniku dla sołectw i obszarów dworskich”, opracowanym przez T. Ćwiklińskiego i Fr. Podwójńskiego.

W Małopolsce mamy najmniej zmian. Dawna ustawa gminna z 1866 r. jest rozpowszechniona dość szeroko. Zmiany odszukamy, posilując się „Kalendarzem Samorządowym” w odpowiednich „Dziennikach Ustaw”. Całość zaś mamy zebraną w wydanej w roku zeszłym książce p. t. „Sekretarz gminy”.

Podobnie, jak z organizacją samorządu, możemy zapoznać się z ustawami i rozporządzeniami związanymi ze skarbowością gmin, szkolnictwem powszechnem, kasami gminnymi, sprawami drogowymi, opieką społeczną, zdrowotnością i innymi dziedzinami, związanymi z pracami samorządu gminnego.

Samo czytanie ustaw i rozporządzeń dla początkujących zwłaszcza czytelników może nastreczyć pewną trudność w zrozumieniu. Dlatego dobrzeby było rozpocząć pracę przez zapoznanie się z książkami, opisującymi organizację i poszczególne dziedziny pracy samorządowej.

Wielką pomocą w zakresie poznania organizacji może być książka dr. M. Jaroszyńskiego: „Samorząd terytorjalny w Polsce”, z zakresu skarbowości samorządowej A. Pragiera: „Zarys skarbowości komunalnej” i t. d. Dla pragnących poznać gruntownie samorząd i wszystkie jego dziedziny, niezbędna jest książka St. Podwińskiego: „Bi-

bljografja polskiej literatury o samorządzie terytorjalnym” gdzie wykazane są książki i ważniejsze artykuły, dotyczące samorządu. Dalesze uzupełnienie tej „Bibliografji” mamy w „Kalendarzu Samorządowym na rok 1927-my”.

J. Mł.

Z GMIN

SZOLNICTWO W GMINIE NOWA OSADA, POW. ZAMOJSKIEGO. W budżecie gm. Nowa Osada, uchwalonym na 1927 r. wstawiona została suma 15.000 złotych na budowę szkół.

Z sumy tej w Kalinowicach Ordynackich zakupiono za 1000 złotych dom drewniany parterowy z przeznaczeniem na Dom Ludowy, gdzie będzie się mieścić i szkoła. Również i w Sitnie toczą się pertraktacje o kupno domu murowanego parterowego o 26 pokojach wraz z 4 morgami ogrodu i budynkami gospodarczymi z przeznaczeniem na szkołę. Pozatem gmina chce jeszcze nabyć z ośrodkiem majątku Szopinek domek mieszkalny z 10 pokoi i 1 morgę sadu owocowego na tenże sam cel.

SPRAWY OGÓLNE. Rada Gminna w Krzywierzbie pow. włodawskiego, wychodząc z założenia, iż rowy odpływowe na terenie wsi zostały zamulone, postanowiła wybrać komisję w składzie 7 osób, która dopilnuje i zarządzi przekopanie potrzebnych rowów.

Oczyszczenia rowów mają dokonać właściciele gruntów, na których rowy te są położone.

Gdyby który z właścicieli nie zastosował się do zarządzenia komisji, wówczas na zasadzie uchwały zebrania na koszt winnego zostaną wynajęci robotnicy, którzy uskutecznią roboty w terminie wskazanym przez komisję.

Zebranie wioskowe w Osowie, pow. włodawskiego, postanowiło zlecić mieszkańcom wyczyścić dawne rowy zamulone, przechodzące przez grunta, które obecnie tamują bieg wody. Potrzebną ilość robotników postanowiono wyznaczyć z każdych 3 morgów po 1 robotniku. Gdyby ktoś nie dostarczył z posiadanej przestrzeni dostatecznej ilości robotników, pełnomocnicy gromadcy wynajmą na koszt winnego odpowiednią ilość robotników.

Gdyby winny wzbraniał się pokryć koszty wynajmu, sprawę postanowiono skierować na drogę sądową.

POŻYCZKI MAGISTRATOWI M. WILNA NA INWESTYCJE DLA ZATRUDNIENIA BEZROBOTNYCH. 15 lutego r. b. Magistrat m. Wilna otrzymał pożyczkę ze skarbu Państwa na inwestycje dla zatrudnienia bezrobotnych, przyznaną na miesiąc styczeń.

Wobec zapewnienia, że pożyczka będzie wypłacona, roboty odnośne prowadzone były w ciągu stycznia z sum bieżących i koszta ich już w pierwszych dniach lutego znacznie przekroczyły przyznaną sumę pożyczki 50.000 zł.

Wobec konieczności prowadzenia tych robót w dalszym ciągu, w interesach spokoju i porządku społecznego z jednej strony, a braku na to środków w Magistracie z drugiej, Magistrat m. Wilna zwrócił się z prośbą do pana Wojewody o jaknajspieszniesze wyjednanie takiejże pożyczki na miesiąc luty w celu możliwie prędkiego jej wypłacenia.

BUDŻET M. SOSNOWCA. Na posiedzeniu Rady m. Sosnowca odbytem w dn. 11.II r. b. przedstawiono budżet miasta na czas od 1 kwietnia 1927 roku, do dnia 31 marca 1928 roku. Budżet w dochodach i zwyczajnych i nadzwyczajnych, oraz w rozchodach wyraża się w liczbie 5.440.785,— zł., w tem dochody i wydatki zwyczajne obracają się w sumie 2.755.313,— zł., nadzwyczajne 2.685.472,— zł. Rzeczą ciekawą jest, w jaki sposób w okresie wymienionym zarząd miasta Sosnowca myśli spłacać taty pożyczki ullenowskiej w wysokości 750.000 zł. Otóż na spłatę tych rat przewidziano: 1) pożyczkę stałą w formie 50 proc. wpływów z państwowego podatku od nieruchomości 240.000 zł. 2) pozostałość z takiej samej pożyczki z roku ubiegłego budżetowego 150.000 zł.; 3) pozostałość z pożyczki na kanalizację z r. 1925 — 130.000 zł.; 4) podatek od węgla — 200.000 zł.

SUBWENCJA DLA MIASTA MIKOŁOWA. Dzięki usilnym zabiegom uzyskał zarząd miasta od Województwa Śląskiego subwencję w kwocie 8000 zł. na utrzymanie miejskiego liceum na I kwartał b. r. Powyższa kwota została już przekazana kasie miejskiej.

ŁAŹNIA MIEJSKA. W Sosnowcu została otwarta łaźnia miejska, bardzo porządnie zbudowana, w której kąpiel kosztować będzie od 30 gr. do 1 zł.

ROZWIĄZANIE LUBELSKIEJ RADY MIEJSKIEJ. Klub radnych P. P. S. i Rada Związków Zawodowych w Lublinie złożyły p. min. spr. wewn. memoriał domagający się rozwiązania lubelskiej rady miejskiej.

ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU. Min. Spraw Wewn. postanowiło rozwiązać Radę Miejską w Radomiu i przeprowadzić nowe wybory.

SPRAWY OGÓLNE. Rada Miejska w Parczewie postanowiła odnieść się do Dyrekcji kolei w Radomiu, z prośbą, ażeby pociąg spacerowy, wychodzący z Lublina do Lubartowa popołudniu, dochodził, aż do Parczewa, a to ze względu, iż ruch pasażerski w Parczewie jest większy, aniżeli w Lubartowie.

Na posiedzeniu Rady m. Włodawy, odbytem w dn. 30.I, r. b. uchwalono 120.000 zł. na budowę rzeźni.

ZE ZJAZDU DELEGATÓW MIAST. Na Zjeździe delegatów miast uchwalono zwrócić się do zarządów wszystkich gmin Małopolski z apelem do fundowania samolotów. Większe miasta o budżecie 500.000 zł. winny ufundować w ciągu 2 lat po jednym samolocie, zaś miasta finansowo słabsze, winny połączyć się w związki, celem zakupienia samolotu wspólnymi siłami.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 18.11.1927).

1 dol. St. Zjedn. = od 8,92 zł. do 8,90 zł.

100 frank. szwajc. = od 172,55 zł. do 172,12 zł.

1 funt szterl = od 43,51 zł. do 43,40 zł.

100 frank. franc. = od 35,17 zł. do 35,08 zł.

1 rubel złoty = 4,71 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 18.11.1927 r.: Warszawa.

Pszenica 52 zł.

Zyto 39,25 zł.

Jęczmień brow. 36,00 zł

owies poznański jedn. 32,50 zł.

jęczmień na kaszę 32 zł.

NABIAŁ.

W dn. 16. 11 1927 r.: Warszawa:

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,42 zł. (loco Warszawa, st. odbiorcza); w detalu 0,46 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu; wyborowe 1 gatunek zł 8,20; deserowe 7,60 zł.; solone 6 zł.; osełkowe 6 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja: świeże skrzynia oryg. zł. 235-245; świeże na kopę 11,40 zł.

Poradnik samorządowy

1) *Pytanie:* Urząd gminy Przysucha powiatu Opoczyńskiego zapytuje, czy gmina zobowiązana jest dostarczać funkcjonariuszom policji państwowej mieszkań, a nawet i budynków gospodarskich na pomieszczenie krów.

Odpowiedź: Gminy są obowiązane dostarczyć za opłatą lokali na umieszczenie posterunków policji. W praktyce obowiązek ten wykonywany jest przez udzielenie conajmniej 2 izb: jednej na wartownię, drugiej na kancelarię. Wysokość komornego za dostarczony lokal winien zarząd gminny określić w drodze powołania komisji, względnie zwrócić się do starosty o jej powołanie. Obowiązku dostarczania obór na inwentarz gmina nie posiada.

2) *Pytanie:* Urząd gminy Prawda pow. Łukowskiego zapytuje, czy wójt gminy obowiązany jest egzekwować kary, nałożone przez sądy pokoju na mocy wyroków sądowych karnych.

Odpowiedź: Obowiązek ten ciąży na wójcie, a to na podstawie art. 189 ustawy postępow. karnego z r. 1864 i art. 216 pkt h ustawy z dn. 2 marca 1864 r. o Organizacji zarządu Król. Pol.. Użycie komornika do tej czynności, a nie wójta gminy zależy od sądu, który kieruje się w tym wypadku względami praktycznymi, a mianowicie, komu łatwiej jest, ze względu na miejsce zamieszkania skazanego, wykonać daną czynność.

3) *Pytanie:* P. B. pom. pis. gm. zapytuje, jaki należy mu się szczebel w grupie XII, jeżeli na ten stanowisku i w tej samej gminie pozostaje od dn. 1.X.1919 r. z dwukrotną przerwą spowodowaną służbą wojskową: raz w r. 1920 przez 6 i pół miesiąca (miał lat 18), drugi raz w r. 1924 i 25 przez 13 miesięcy.

Odpowiedź: Służba wojskowa w r. 1920 (jako zapewne ochotnicza) nie stanowi przerwy w czasie służby, zaliczanym do szczebla. Czas służby przy ustalaniu szczebla należy liczyć w całości od dn. 1.VII.1919 r., odliczając 13 miesięcy obowiązkowej służby wojskowej. Od dn. 1 lipca 1926 r. należy się szczebel „c”.

4) *Pytanie:* Urząd gm. Matjasy zapytuje, jaki szczebel w XII st. sł. i od kiedy należy się pracownikowi gminnemu, który w gminie pracuje od dn. 1.V.1923 r. z przer-

wą, wynoszącą 1 rok 3 i pół miesiąca, spowodowaną obowiązkową służbą wojskową.

Odpowiedź: Należy się szczebel „a”; szczebel „b” należeć się będzie od dn. 1 lipca 1927 r.

5) *Pytanie:* Magistrat m. Bielska Podlaskiego zapytuje, czy miarodajną dla ustalenia czasu zamieszkiwania w pewnej miejscowości osoby, za którą mają być pokryte koszty leczenia, jest księga meldunkowa, czy też faktyczne, choćby bez meldunku, zamieszkiwanie w tejże miejscowości.

Odpowiedź: Nie zostało jeszcze dotychczas wydane rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dn. 29.III.1926 r. (Dz. Ustaw Nr. 36, poz. 214), tak, że niema autorytatywnego wyjaśnienia powyższej kwestji. Ponieważ tu jednakże chodzi o pewien realny fakt, którego zaistnienie da się stwierdzić bez względu na to, czy dana osoba dopełniła obowiązku meldunkowego, czy też nie, należy się raczej przychylić do drugiej koncepcji, wyrażonej w pytaniu.

6) *Pytanie:* Urząd gm. Topczewo, pow. Bielskiego, zapytuje, czy urząd gminny jest obowiązany egzekwować zaległe raty podatku majątkowego.

Odpowiedź: Ani ustawa o podatku majątkowym, ani też rozporządzenie wykonawcze do niej obowiązku takiego na gminy nie nakładają. Mógłby taki obowiązek być wydedukowany jedynie chyba z ogólnego przepisu art. 289 ustawy ros., Zb. Pr. Ces. Ros. t. V, wyd. z r. 1903, który na wójtów wkłada obowiązek egzekwowania podatków w stosunku do włościan. Jak nas jednakże w Min. Skarbu poinformowano, Ministerstwo to nie odnosi powyższego przepisu do podatku majątkowego i egzekucję tego podatku prowadzi wyłącznie przy pomocy własnych organów.

7) *Pytanie:* P. Piotr Szyszkowski zapytuje, jaki należy mu się szczebel w XII grupie upos., gdy od listopada 1924 r. do sierpnia 1925 r. pracował w gminie jako praktykant, od sierpnia 1925 r. do końca 1925 r. był na kursach urzędników admin. gmin., zaś od 1.I.1926 r. jest pomocnikiem pisarza gm.

Odpowiedź: Uzyskanie stanowiska pomocnika pis. gm. było awansem w stosunku do zajmowanego przedtem

stanowiska praktykanta. Przy awansie otrzymuje się zasadniczo szczebel „a” grupy, do której się awansuje. Należy się zatem Panu od dn. 1.I.1926 r. Czas poprzedni liczy się jednak do wysługi lat, przyczem odnosi się to do czasu, spędzonego na kursach, pod warunkiem, że uzyskany w tym celu urlop był płatny.

8) *Pytanie:* Magistrat m. Zwolenia zapytuje, czy 10% podwyżka uposażenia od dn. 1 stycznia r. b. dotyczy również członków zarządu miasta, pobierających uposażenie w kwotach ryczałtowych.

Odpowiedź: W myśl § 7 rozporządzenia Min. Spraw Wewn. z dn. 28.III.1925 r. (Dz. Ustaw Nr. 32, poz. 231) odszkodowanie dla członków magistratów, których praca w magistracie nie stanowi dla nich zajęcia głównego, „powinno pozostawać w odpowiednim stosunku do uposażenia, jakie ci sami członkowie zarządu mogliby otrzymać, gdyby praca ich w magistracie miała charakter pracy stałej i stanowiła dla nich główne zajęcie”. Jest więc z tego jasnym, że — wobec podwyższenia o 10% uposażeń, obliczanych wedle grup uposażeniowych — powinny również ulec zwiększeniu o 10% uposażenia tych członków zarządu, którzy pobierają je w pewnych określonych kwotach miesięcznych, bez obliczenia wedle grup i szczebli uposażeniowych.

W sprawie tej powinna rada miejska powziąć odpowiednią uchwałę; uchwała taka nie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

9) *Pytanie:* P. Doliński, sekretarz Rady Pow. w Skałacie, zapytuje, czy kierownik tymczasowego zarządu w jednym z miast powiatu, aresztowany za zbrodnię przeciw obyczajności, a zwolniony formalnie przez starostę ze stanowiska kierownika zarządu dopiero w 5 miesięcy po aresztowaniu, może mieć uzasadnioną pretensję: a) do poborów za czas od aresztowania do zwolnienia ze stanowiska kierownika, b) do 3 miesięcznej odprawy.

Odpowiedź: Kierownik tymczasowego zarządu miejskiego zajmuje miejsce naczelnika gminy, jakkolwiek nie posiada wszystkich jego uprawnień. W każdym razie jest on członkiem zwierzchności gminnej i przepisy, dotyczące naczelnika gminy, stosują się do niego z ograniczeniami, wskazanymi w ustawie.

W myśl zaś ustępu drugiego § 19 ustawy z dn. 3 lipca 1896 r. naczelnik gminy, który popadł w śledztwo sądowe z powodu wyliczonych w tymże ustępie przestępstw, nie może sprawować swego urzędu, dopóki trwa postępowanie sądowe. Nie sprawując zaś urzędu, nie może pobierać wynagrodzenia, o którym mowa w § 15.

Nie należy się również odprawa, gdyż: 1) wspomniana ustawa nie przewiduje jej dla członków zwierzchności gminnej; 2) gdyby nawet kierownikowi tymczasowego zarządu zastrzeżono ją przy nominacji, to nie może się ona należeć przy zwolnieniu w warunkach, określonych w pytaniu.

10) *Odpowiedź:* Jednemu z pracowników gminnych wojew. poleskiego:

W całości liczyć należy przy ustalaniu szczebla czas od 1.I.1924 r. (podstawa: art. 98 i 99 ust. z d. 9.X.1923 r., Dz. Ustaw Nr. 116, poz. 924). Z czasu służby poprzedniej są pełne tylko dwa trzechlecia, które się zalicza przy ustalaniu szczebla za 1 rok. Należy się zatem od dn. 1.I.1926 r. szczebel „b”.

H. i P.

11) *Pytanie:* Pomocnik sekretarza gm. Frampol zapytuje: ile wynosi dodatek na mieszkanie dla pomocnika sekretarza gminnego w XII grupie, żonatego, mającego 1 dziecko, na rok 1927 w gminie o 8.000 ludności.

Odpowiedź: Dodatek ten wynosi 12.04 zł. miesięcznie.

Państwowy Bank Rolny

Państwowy Bank Rolny został utworzony na podstawie Dekretu Naczelnika Państwa z dnia 5 lutego 1919 r., polecającego Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych wydanie statutu Banku. Statut ten został ogłoszony w dniu 10 czerwca 1921 r., a następnie na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. został zmieniony i ogłoszony ponownie w dniu 20 czerwca 1925 r., przyczem kapitał zakładowy Banku ustalony został na sumę 25,000,000 zł.

Rolnictwo, będące w Polsce podstawą gospodarstwa narodowego, długo było w zaniedbaniu, co zaczęło ujeminie odbijać się i na innych dziedzinach gospodarki społecznej i państwowej i wywołać musiało zdrową reakcję: zainteresowanie się sprawami rolnictwa zarówno Państwa, jak i całego społeczeństwa.

Obecnie wступujemy w okres istotnego rozwoju rol-

nictwa tembardziej, że ustalenie się wartości złotego zachęca społeczeństwo do oszczędzania i tworzenia kapitałów, dla których lokata w rolnictwie jest najpewniejszą.

W myśl ustawy głównymi zadaniami Państwowego Banku Rolnego są: popieranie parcelacji, osadnictwa i regulacyj rolnych, popieranie rozwoju rolnictwa i współdziałanie w organizacji kredytu rolniczego, tudzież administrowanie funduszami, przeznaczonymi na powyższe cele do dyspozycji organów Rządu na zasadach ustalonych przez władze, powołane do dysponowania temi funduszami.

W wykonaniu powyższych zadań, działalność Państwowego Banku Rolnego rozwija się głównie w kierunku organizacji kredytu długoterminowego, krótkoterminowego, administrowania funduszami rządowymi, przeznaczonymi na rolnictwo i likwidacje należności dawnych Banków Włościańskiego i Szlacheckiego oraz banków rentowych.

Kredyt długoterminowy.

Z chwilą przystąpienia władz Państwa do wykonywania uchwalonej przez Sejm reformy rolnej, Państw. Bank Rolny stał się organem państwowego finansowania parcelacji, jako też innych urządzeń rolnych, a to wskutek nadania ustawowego przywileju Bankowi emitowania 8% listów zastawnych, opiekujących na złote w złocie, jak również na skutek powierzenia Bankowi funduszków państwowych na ten cel przeznaczonych.

Prawo emisji listów zastawnych w złotych w złocie udzielone Bankowi, stwarzało w Polsce po wojnie europejskiej pierwszy prawidłowy kredyt długoterminowy dla mniejszego i średniego rolnictwa.

Do połowy 1926 r. pożyczki długoterminowe były udzielane na kupno oraz dokupno gruntów z parcelacji własnej Banku, bądź prywatnej; obecnie Bank udziela również tych pożyczek na trwałe inwestycje rolne, jak to: wznoszenie, naprawa, oraz przeniesienie zabudowań gospodarskich, zarybienie stawów, zakładanie plantacji specjalnych i ogrodów, następnie na spłatę sched familijnych, oraz długów, powstałych z działów rodzinnych, dalej na spłatę długów, powstałych w związku z nabyciem gruntów, wreszcie od połowy 1926 r. na skonwertowanie krótkoterminowych pożyczek Banku, wydanych na cele, które z natury rzeczy wymagają kredytu długoterminowego. Uwolnione w ten sposób sumy zwiększyły kapitał krótkoterminowego kredytu.

Najważniejszym zadaniem w rozwoju kredytu długoterminowego jest możliwość lokowania listów zastawnych Banku w instytucjach, posiadających wolne fundusze i wkładki oszczędnościowe, jak np. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych, gromadząca fundusze w środowisku nawskroś drobnych i średnich rolników, Poczta Kasa Oszczędności i t. p. Taka lokata funduszków tych instytucyj daje największą pewność ich zabezpieczenia.

Pomimo wielkiego popytu na listy zastawne Banku, jest dążeniem Banku odciążyć rynek wewnętrzny, przez lokatę tych listów zagranicą, zresztą szybki rozwój potrzeb inwestycyjnych w mniejszym rolnictwie na przyszłość wymagać będzie sum, przerastających możliwości finansowe rynku wewnętrznego.

Prace Banku w dziedzinie długoterminowego kredytu ześrodkowane są w Wydziałach: szacunkowym, agrarnym i długoterminowego kredytu.

Wydziały: szacunkowy i agrarny przygotowały i przeprowadziły w latach 1924, 1925 i 1926 nabycie przez Bank dla celów parcelacyjnych razem 45 majątków ogólnej przestrzeni około 46,213 ha.

Istotną cechą własnej akcji parcelacyjnej Banku jest udzielanie nowonabywcom poszczególnych parcel maksymalnych statutowo (do wysokości $\frac{2}{3}$ szacunku) pożyczek długoterminowych w 8% listach zastawnych Banku.

Niezależnie od powyższej własnej akcji parcelacyjnej, Państwowy Bank Rolny przyznał do dnia 20 grudnia r. ub. pożyczek długoterminowych na dobrowolną parcelację, t. zn. w formie zaliczek na przeprowadzoną parcelację właścicielom majątków, dalej nabywcom parcel,

wreszcie na dokupno ziemi, ogółem na sumę około 7 milionów zł. w złocie, z których wypłacił dotąd przeszło 4,000,000 zł. w złocie.

W wyżej wypłaconej sumie pożyczek, tkwi suma około 400.000 zł. w zł. na kredyty inwestycyjne, które w kolejności rzeczowej ustalonej przez Bank faktycznie dotyczyły spłaty uciążliwych długów, regulacji stosunków pieniężnych z tytułu sukcesyjnych i rodzinnych działów, wreszcie urządzenia hipotek.

Należyty rozwój kredytu długoterminowego jest zamierzony na skutek małego rozpowszechnienia hipotek włościańskich oraz uciążliwych i kosztownych warunków ich zakładania.

Operacje Banku w dziedzinie długoterminowego kredytu rolniczego mogą się należycie i wszechstronnie rozwinąć po zreformowaniu prawa hipotecznego, które winno zapewnić szybki sposób wywołania hipotek włościańskich.

Także pomoc kredytowa dla osadników w dziedzinie kredytu długoterminowego będzie możliwa, po dokonaniu przywłaszczenia osad do ich dzisiejszych właścicieli, obecnie osadnicy mogą korzystać tylko z krótkoterminowego kredytu.

Kredyt krótkoterminowy.

Kredyt krótkoterminowy nie wyczerpuje potrzeb rolnictwa w Polsce, wskutek zniszczenia kapitałów pieniężnych i wynikającej stąd drożyzny kredytu, rolnictwo pozbawione jest dogodnego i taniego kredytu obrotowego.

Przedwojenne źródła drobnego kredytu w spółdzielniach kredytowych i w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych zostały zniszczone. Równocześnie potrzeby kredytowe warsztatów rolnych w nowych warunkach, wskutek wieloletniego zaniedbania, znacznie wzrosły i wymagały wielkich środków pieniężnych. Zdobycie tych środków ze źródeł oszczędności jest narazie niemożliwe, to też w pewnym stopniu zastąpiła te źródła państwowa pomoc kredytowa.

Państwowy Bank Rolny stał się w tej dziedzinie wykonawcą zamierzeń polityki kredytowej Państwa, oraz dysponentem funduszków na ten cel przeznaczonych.

Przy naszych zagmatwanych stosunkach organizacyjnych w dziedzinie spółdzielczości rolniczej oraz brakach innych typów organizacji rolniczych czynności Banku siłą rzeczy nie mogły ograniczać się do stosunków ściśle kredytowych, lecz wkraczały we wszystkie dziedziny pracy, zarówno spółdzielni, jak i innych instytucyj gospodarczych. W tych warunkach Państw. Bank Rolny staje się coraz bardziej głównym organizatorem rozwoju instytucyj rolniczych, korzystających z krótkoterminowego kredytu Banku.

Działalność w zakresie krótkoterminowego kredytu Państwowego Banku Rolnego wyraziła się w zapewnieniu drobnemu rolnictwu kredytów na bieżące potrzeby gospodarze, dostarczeniu na kredyt nawozów sztucznych, pomoc kredytową przy przeprowadzeniu zasiewów na wiosnę i w jesieni.

Zadanie swe Państwowy Bank Rolny starał się spełnić przez wykorzystanie pośrednictwa sieci lokalnych organizacji spółdzielczych i na terenie b. Kongresówki rów-

niez gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, które powołane zostały do życia, dzięki inicjatywie i współpracy w ich organizowaniu Państwowego Banku Rolnego. W b. Kongresówce Bank nie napotyka na trudności w rozprowadzeniu kredytów za pośrednictwem wspomnianych organizacji i tylko w nielicznych wypadkach Bank korzysta z pośrednictwa Powiatowych Kas Komunalnych i Wydziałów Powiatowych. Gorzej trochę sprawa przedstawia się na Kresach Wschodnich, gdzie sieć spółdzielni i kas gminnych jest jeszcze dość słabo rozwinięta, lecz i tam daje się zauważyć poprawa w tym kierunku i dążenie ludności rolniczej do zakładania spółdzielni i kas gminnych.

Z systemu kredytowania drobnego rolnictwa bezpośrednio (pożyczki indywidualne) Bank starał się zerwać zupełnie i tylko w wyjątkowych b. nielicznych zresztą wypadkach pożyczki udzielane były rolnikom bezpośrednio.

Polityka kredytowa Banku w stosunku do spółdzielni stosowana była w ten sposób, że korzystały z kredytu tylko te spółdzielnie, które należały do jednego z istniejących Związków Rewizyjnych. Tak zwane spółdzielnie dzikie (nie należące do żadnego Związku) z kredytu nie korzystały.

Z ogólnej sumy zadłużenia na dzień 1.XI.26 r. zł. 56.311.664,51, na spółdzielnie przypada suma złotych 24.996.886,56, czyli 44,4%, zaś na wydziały i kasy powiatowe oraz kasy gminne — suma zł. 6.836.278,23, czyli 12,1%.

Sumy te są właściwym wskaźnikiem kredytowania drobnego rolnictwa.

Państwowy Bank Rolny udzielał również kredytu obrotowego oraz na zakup paszy treściwej dla bydła spółdzielniom mleczarskim. Centrala Banku udzieliła na wspomniane cele sumy zł. 127.200,— (obrotowy) i zł. 198.500 (na paszę).

Spółdzielnie rolniczo-handlowe, za wyjątkiem centralnych ich organizacji naogół nie są bezpośrednio przez Bank kredytowane. Wyjątek stanowią b. nieliczne spółdzielnie. Tłomaczy się to niezbyt świetnym stanem majątkowym spółdzielni rolniczo - handlowych, a następnie tem, że rolnictwo kredytowane jest za pośrednictwem kredytówek i ma możliwość nabycia potrzebnych mu środków za gotówkę. Ogólna suma zadłużenia na dzień 1.XI.26 r. dla spółdzielni rolniczo - handlowych wynosi złotych 7.830.896,89.

Zaznaczyć jednak należy, iż w sumie tej mieści się też zadłużenie z tytułu kredytów siewnych z 1925 roku. (Zł. 644.989,82) oraz za nawozy sztuczne (zł. 3.149.945 63 gr.)

Fundusz wiosennej pomocy kredytowej siewnej utworzony został ze zwrotu pożyczek udzielonych rolnictwu w roku 1925 na zasiewy wiosenne t. j. z bezprocentowego funduszu zł. 10.700.000,— i 10.000.000,— nowej 6-cio procentowej lokaty Ministerstwa Skarbu.

W roku bieżącym Państwowy Bank Rolny starał się na szerszą skalę sfinansować zainicjowaną przez Rząd akcję eksportu zboża. W związku z tem udzielone były kredyty obrotowe

1) Centrali Spółdzielczych Stowarzyszeń Rolniczo-Handlowych w Warszawie w sumie zł. 2.300.000,— z czego zł. 300.000,— na udzielanie zaliczek lokalnym spółdzielniom rolniczo-handlowym z tytułu dokonanych zamówień na zboże i zł. 2.000.000,— na cele obrotowe, wypłacane w miarę przedstawianych wtórników frachtów.

2) Związkowi Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej w sumie zł. 300.000,— na skup zboża na potrzeby wewnętrznego rynku.

3) Oddział Wileński przeznaczył zł. 500.000,— na eksport i skup siemienia lnianego.

Kredyty zbożowe udzielone były po uprzednim zapewnieniu sobie przez Państwowy Bank Rolny redyskonta w Banku Polskim na powyższe cele.

Inne gałęzie wytwórczości i produkcji rolniczej również jak w latach ubiegłych były przez Państwowy Bank Rolny w miarę możliwości i zachodzącej potrzeby zasilane kredytem.

Zadłużenie na nasiennictwo wykazuje sumę złotych 1.533.435,62 z czego na nasiennictwo buraczane złotych 650.749,57, dla producentów nasion selekcyjnych zbóż ozimych — zł. 139.136,19.

Kredyty dla plantatorów buraków cukrowych i nasion ogrodowych udzielane bywają rok rocznie w sezonie wiosennym w formie krótkoterminowego dyskonta.

Kredyt na nasiona selekcyjne zbóż ozimych zapoczątkowany był w roku bieżącym dla firm produkujących nasiona oryginalne i pierwsze odsiewy.

Zadłużenie rolników na maszyny rolnicze wykazuje sumę zł. 453.508,55 na meljoracje — zł. 665.549,80, len — zł. 347.325,03, wiklinę — zł. 35.304,78.—

Kredyty na te gałęzie produkcji udzielane były w formie krótkoterminowego dyskonta.

Z kredytu na meljoracje korzysta Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne. Kredyty na ten cel udzielane są przez Oddział Wileński Banku, na terenie działalności którego produkcja lnu ma największe zastosowanie. Centrala Banku i Oddział Poznański udzieliły na ten cel stosunkowo nieznaczne sumy. Na wikliniarstwo korzysta z kredytu Tow. „Wierzba“ we Lwowie.

Pozatem korzystają z krótkoterminowego dyskonta Sp. Akc. „Unicar“ (przetwory mięsne), Związek Producentów Ryb i t. p.

Spółeczne instytucje kulturalno - rolnicze zadłużone są na sumę zł. 1.279.192,17. W sumie tej mieści się zadłużenie za nawozy sztuczne w sumie zł. 819.270,05.

Instytucje Parcelacyjno - Osadnicze wykazują zadłużenie zł. 645.422,45.

Zapoczątkowana na wiosnę 1925 r. przez Państwowy Bank Rolny akcja dostarczania rolnictwu nawozów sztucznych na kredyt przyjęta została przez rolnictwo nadzwyczaj przychylnie, dzięki akcji nawozowej Banku całe masy drobnych rolników, którzy przedtem nie stosowali wcale nawozów sztucznych, obecnie interesują się nawozami.

Podczas, gdy przy zapoczątkowaniu akcji na wiosnę 1925 r. sprzedano w pierwszym sezonie nawozów za sumę

zł. 429.886,20, a za cały rok 1925 — za sumę złotych 1.408.842,85, w roku bieżącym zadłużenie z tytułu pobranych nawozów wykazuje sumę zł. 16,719,355,43, czyli 29,7% ogólnego zadłużenia.

Nawozy dostarczane były na kredyt z terminem 6-cio miesięcznym i na 15% za pośrednictwem spółdzielni kredytowych i rolniczo-handlowych, kas gminnych pożyczkowo-oszczędnościowych oraz bezpośrednio grupom rolników.

Pozatem za większe organizacje rolnicze Państwowy Bank Rolny przejął w fabryce Chorzowskiej delcredere.

Fundusze Administrowane.

Jak już nadmienialiśmy wyżej Państwowy Bank Rolny administruje funduszami przeznaczonymi przez Rząd na cele związane z podniesieniem rolnictwa. Funduszy tych ogółem utworzono dwadzieścia kilka. Okres dewaluacji markowej doprowadził do zaniku wielu funduszy, obecnie więc poważną akcją prowadzi Bank głównie w zakresie pięciu funduszy, a mianowicie:

1) Pomoc kredytowa dla osadników cywilnych i wojskowych wyraziła się do dnia 1 grudnia 1926 r. sumą:	
pożyczki	zł. 8.151.776,60
i bezzwr. zapom. budowlane	zł. 604.272,—
Ogółem:	zł. 8.756.048,60

2) Pomoc kredytowa przy scalaniu gruntów	zł. 2.950.851,54
--	------------------

3) Kredyt na meljoracje rolne, udzielony spółkom wodnym	zł. 4.036.035.—
---	-----------------

4) Kredyt na podniesienie hodowli w gospodarstwach drobnych rolników	zł. 2.179.304,31
--	------------------

5) Wreszcie pomoc kredytowa na odbudowę	zł. 4.965.003,89
---	------------------

Ogólna suma kredytu wypłaconego przez Bank rolnikom z tych głównych pięciu funduszy wyniosła złotych 22.887.243,34.

W dziedzinie funduszy administracyjnych do Banku należą czynności wykonawcze, dysponują zaś temi funduszami odpowiednie Ministerstwa w myśl stosownych przepisów.

Likwidacja należności Banków Włościańskiego i Szlacheckiego.

Do czynności Banku luźno związanych z jego bezpośrednimi zadaniami należy likwidacja należności Banków Włościańskiego i Szlacheckiego z tytułu przedwojennych pożyczek rolników w tych bankach. Skarb Państwa uzyskał z tego źródła dotąd zł. 4.173.770,— z czego na Bank Włościański przypada zł. 2.531.524,—, na Bank Szlachecki zł. 1.318.522,— i nierozsegregowanych jeszcze zł. 323.722,—

Centrala Banku znajduje się w Warszawie przy ul. Traugutta Nr. 11.

Bank posiada Oddziały: w Warszawie przy ul. Traugutta Nr. 11 z terenem działalności na b. Królestwo Kongresowe; w Poznaniu przy ul. Kantaka Nr. 10 z terenem działalności na wojew. Pomorskie i Poznańskie; w Wilnie przy ul. Pohulanka Nr. 24 z terenem działalności na okręg Administr. Wileński, województwo Nowogródzkie, pow. Wołkowyski i Grodzieński; we Lwowie przy ul. Halickiej Nr. 21 z terenem działalności na wojew. Lwowskie, Stanisławowskie, Tarnopolskie i Krakowskie; w Łucku, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 107 z terenem działalności na woj. Wołyńskie i Poleskie; w Grudziądzu, przy ul. Sienkiewicza Nr. 12 z terenem działalności na wojew. Pomorskie; w Katowicach, z terenem działalności na Górny Śląsk (w organizacji).

Władze Banku.

Rada Nadzorcza.

Prezes Rady: Prof. Dr. Franciszek Bujak, Wice-Prezes Rady: Seweryn Ludkiewicz. Członkowie Rady: 1) Józef Bek, 2) Stefan Boguszewski, 3) Stefan Królikowski, 4) Prof. Adam Krzyżanowski, 5) Stanisław Pawłowicz, 6) Czesław Skotnicki, 7) Julian Trzcziński, 8) Eugenjusz Żelechowski.

Dyrekcja.

Naczelnny dyrektor: Wacław Staniszewski, Zastępca Naczelnego Dyrektora: Witold Moritz, Dyrektorowie: 1) Józef Borowski, 2) Eugenjusz Grado, 3) Stanisław Rachwał.

Do wiadomości działaczy społecznych województw Wschodnich

Związek Rewizyjny Polskich Spółdzielni Rolniczych w Warszawie (ul. Kopernika Nr. 30) podaje do wiadomości Kresowych Działaczy Społecznych, iż za pomocą swych Oddziałów (Okręgów)

w WILNIE — ul. Jagiellońska Nr. 3, w BRZEŚCIU n/Bug. — ul. Steckiewicza Nr. 28,
w ŁUCKU — ul. Jagiellońska Nr. 2

udziela wszystkich wskazówek odnośnie rejestracji i prowadzenia spółdzielni rolniczych, jakoto, Kas Spółdzielczych, — Spółdzielni Mleczarskich, — Rolniczo-Handlowych, Owocarskich i t. p.

Związek Rewizyjny i jego Oddziały w powyższych miastach mają na składzie:

statuty spółdzielni, regulaminy dla Zarządu i Rad Nadzorczych, podręczniki z zakresu spółdzielczości i rachunkowości w spółdzielni, księgi buchalteryjne, skarbonki i marki oszczędnościowe dla Szkolnych Kas Oszczędnościowych i t. p. wydawnictwa potrzebne przy prowadzeniu spółdzielni.

Bank Gospodarstwa Krajowego

Kredyty komunalne i budowlane.

Udzielanie długoterminowego kredytu wszelkim dziedzinom życia gospodarczego jest naczelnym zadaniem Banku Gospodarstwa Krajowego. Środki obrotowe na ten cel czerpie Bank z dwóch następujących zasadniczych źródeł: 1) lokat Skarbu Państwa i 2) emisji listów zastawnych i obligacji. Bank udziela długoterminowych pożyczek na następujące cele: 1) budowę, 2) rolnictwo, 3) samorządy, 4) odbudowę. Z kredytów tych na pierwszy plan wysuwają się kredyty dla samorządów i na cele budowlane; do udzielania bowiem długoterminowych pożyczek ziemskich przystąpił Bank dopiero w początku 1926 roku, a pożyczek na odbudowę nie udziela już od dłuższego czasu.

Pożyczki budowlane opierają się na następujących głównych funduszach: 1) Państwowym Funduszu Gospodarczym; 2) funduszu z podatku od lokali, przelewane go do Banku przez Ministerstwo Skarbu; 3) funduszach własnych; 4) emisji listów zastawnych w złotych w zlocie.

Do dn. 31 grudnia 1926 r. Bank przyznał 3.101 gotówkowych pożyczek budowlanych na łączną sumę zł. 71.661.050, z czego na Centralę przypadło 1917 pożyczek na sumę zł. 50.448.700. Suma wypłaconych pożyczek budowlanych wynosiła w dniu 30 grudnia 66.587.806.

Wyżej wymienione kredyty udzielane są: najpierw w formie krótkoterminowych zaliczek na budowę, po zakończeniu której następuje ich konwersja na długoterminowe zobowiązania zabezpieczone na pierwszym miejscu hipoteki.

Znaczna część tych zaliczek jest skonwertowana na długoterminowe pożyczki w 8%-owych listach zastawnych w złotych w zlocie. Pożyczki w listach zastawnych wydają się także na pierwsze miejsce hipotek gotowych już nieruchomości, tak miejskich jak wiejskich, o ile kredytobiorca przedstawi Bankowi nabywcę na te walory według kursu przynajmniej 80 za 100. Emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego 8% listy zastawne w złotych w zlocie zabezpieczone są nie tylko całym majątkiem Banku oraz pierwszorzędnymi hipotekami, lecz także nieograniczoną gwarancją Skarbu Państwa.

Emisja listów zastawnych w złotych w zlocie w przeciągu 1926 r. przedstawia się w następujących liczbach:

31.XII.1925	1.133.750
30.VI.1926	3.498.000
30.IX ..	4.818.900
31.X ..	5.109.150
30.XI ..	5.730.150
31.XII ..	7.482.650

Z pożyczek w listach zastawnych według stanu z dnia 31 grudnia 1926 r. 3.314.000 było zabezpieczonych na hipotekach miejskich, reszta na ziemskich.

Długoterminowych pożyczek gotówkowych na cele komunalne Bank Gospodarstwa Krajowego w chwili obecnej nie udziela. To też stan ich utrzymuje się od kwietnia 1926 r. na poziomie 6.896.000 zł. Kredyty te były udzielane z polecenia Ministerstwa Skarbu na rachunek Państwowego Funduszu Gospodarczego, względnie z własnych środków Banku Związkom Komunalnym na uruchomienie robót publicznych dla bezrobotnych.

Jednakowoż gros pożyczek samorządowych pochodzi z emisji 8% obligacji komunalnych w złotych w zlocie i w dolarach. Emisja tych walorów w 1926 r. przedstawia się następująco:

	Oblig. komun. w dol.	Oblig. komun w zł. w zł.
31.XII.25	9.617.000	26.151.300
30.VI. 26	9.516.000	25.808.800
30.IX ..	9.411.000	27.298.800
31.X ..	9.411.000	27.084.500
30.XI ..	9.411.000	27.084.500
31.XII ..	12.161.000	27.314.500

Większość obligacji dolarowych komunalnych została emitowana w r. 1925 w związku z przeprowadzeniem inwestycji miejskich przez firmę Ulen and Co, która nabyła w tym czasie portfel tych walorów na sumę 9.714 tysięcy dolarów. W przeciągu grudnia 1926 r. firmie tej w związku z przeprowadzeniem szeregu nowych inwestycji miejskich przekazano nową partję obligacji dolarowych, w rezultacie czego stan emitowanych walorów tego typu podniósł się do 12.161 tysięcy dolarów.

Komunalne obligacje w złotych w zlocie zostały emitowane głównie w r. 1925 na powiększenie kapitału zakładowego Banku. W tym celu ulokowano te obligacje na sumę 4 milj. zł., w zlocie na rynku szwajcarskim, a na podkład dalszej emisji tych walorów uzyskano tamże długoterminowy kredyt. Znaczną część uzyskanych w ten sposób funduszy pożyczono gminie m. Krakowa na spłatę swych przedwojennych zobowiązań w Szwajcarii.

Niezależnie od tego wydawano w obligacjach komunalnych pożyczki na przeprowadzenie inwestycji jak np. Sejmikowi Pińczowskiemu na budowę kolei wązkotorowej oraz niektórym gminom miejskim na budowę wodociągów, kanalizację i t.p.

Obligacje komunalne są zabezpieczone majątkiem samorządów i majątkiem Banku oraz gwarancją Skarbu

Państwa do wysokości 500 milionów zł. w złocie, wskutek czego, podobnie jak listy zastawne, są zupełnie pewnym papierem lokacyjnym.

Jak z wyżej przedstawionego stanu rzeczy wynika, kredyty Banku Gospodarstwa Krajowego na cele samorządowe, nie licząc dawniejszych zwaloryzowanych pożyczek w zdeprecjonowanym pieniądzu, wynoszą w sumie

przeszło 163 milionów zł. obiegowych. Zważywszy, że kredyty te były wydane w przeciągu zaledwie 2 i pół letniej działalności Banku, oraz wzięwszy pod uwagę ogromne trudności, jakie się piętrzą na drodze do uruchomienia u nas długoterminowego kredytu, wydanie samorządom długoterminowych pożyczek na sumę 163 milj. zł. można uważać za poważny sukces finansowy Banku.

Pocztowa Kasa Oszczędności P. K. O.

Zadaniem P. K. O., której działalność i organizacja, jako instytucji państwowej, opiera się na dekreście Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1924 r., jest dążenie do rozwoju obrotu czekowego w kraju, jak również propaganda i skupienie oszczędności całego społeczeństwa.

Obrót czekowy ułatwia przekazywanie gotówki na obszarze całego Państwa, a w dużej mierze pozwala na uniknięcie wogóle wypłat gotówkowych, przez przelewy sum z jednych kont czekowych na inne.

Właściciele kont czekowych dysponują posiadaną na nich gotówką przy pomocy czeków, bądź kasowych, bądź też przekazowych, lub przelewowych, zależnie od tego czy chcą podjąć gotówkę w kasach P. K. O., czy też przelać ją na konto innego uczestnika obrotu czekowego, lub przekazać do wypłaty gotówkę jakiegokolwiek osobie na terenie państwa w miejscowości, w której jest urząd pocztowy. Wpłaty na konta czekowe można skutecznieść bądź w kasach P. K. O., bądź też we wszystkich urzędach pocztowych w kraju. W ten sposób daje obrót czekowy P. K. O. swym uczestnikom znaczne udogodnienia, jakimi nie może służyć żadna inna instytucja w Państwie.

Ilość uczestników obrotu czekowego wynosiła w dn. 31 grudnia 1926 r. — 50,028, stan wkładów czekowych w tym dniu 103.7 milionów złotych.

W obrocie oszczędnościowym przyjmuje P. K. O. wkładki od 1 zł. począwszy, bądź w kasach własnych, bądź też za pośrednictwem wszystkich urzędów pocztowych i wydaje na nie składającym książeczki oszczędnościowe.

Złożoną gotówkę na książeczki oszczędnościowe można podejmować doraźnie w każdym urzędzie pocztowym do wysokości zł. 50, a kwoty większe za uprzednim wymówieniem.

Kasy P. K. O. wypłacają złożone oszczędności bez żadnego ograniczenia wysokości kwoty. Oprocentowanie oszczędności wynosi 7% w stosunku rocznym.

Ilość książeczek oszczędnościowych wynosiła w dn. 31 grudnia 1926 — 109,682, stan złożonych na nie oszczędności 23.3 milionów złotych.

Ostatnio wprowadzone *premijowane wkłady oszczędnościowe* zapewniają każdemu, kto składa regularnie co miesiąca zł. 7 zwrot po latach 10 kapitału zł. 1000, a ponadto umożliwiają już po wpłaceniu wkładek za kwartał wylosowanie premji zł. 1000.

Dla uczestników obrotu czekowego i oszczędnościowego załatwia ponadto P. K. O. wszelkie zlecenia giełdowe, jak też inkaso weksli i innych należytości na obszarze całego Państwa.

Z gromadzonych kapitałów udziela P. K. O. pożyczek Komunalnym Kasom Oszczędności i rękodzielu za pośrednictwem ich Centralnych instytucyj. Ponadto udziela P. K. O. pożyczek pod zastaw papierów wartościowych, państwowych i komunalnych i listów zastawnych.

Korespondencja z P. K. O. w sprawach związanych z obrotem czekowym i oszczędnościowym jest wolna od opłat pocztowych.

Informacyj o formalnościach związanych z przystąpieniem do obrotów czekowego i oszczędnościowego P. K. O. udzielają wszystkie urzędy pocztowe.

Polski Bank Komunalny

Polski Bank Komunalny założony został w roku 1919 przez Samorządy Rzeczypospolitej Polskiej w celu zadośćuczynienia potrzebom kredytowym tychże Samorządów i ułatwienia im wszelkich obrotów pieniężnych.

Bank powstał z inicjatywy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w formie spółki akcyjnej, z tem jednakże zastrzeżeniem, umieszczonem w Statucie, iż wszystkie akcje Banku są imienne i mogą być nabywane wyłącznie

przez Samorzady polskie. W ten sposób Bank stanowi własność Samorządów i przez przedstawicieli samorządu jest kierowany.

Zebranie Ogólne Akcjonariuszów — samorządów wybiera z pośród siebie Radę Nadzorczą, ta zaś mianuje Zarząd. Poza tem istnieje specjalna Komisja Rewizyjna. Dla uzgodnienia zaś działalności Banku z zamierzeniami Państwa w dziedzinie komunalnej i skarbowej Minister Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Skarbu, deleguje do Banku stałego Komisarza rządowego, który ma prawo uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach i zebraniach Władz Banku i zawieszac każdą uchwałę, sprzeczną z obowiązującymi ustawami lub Sta-

tutem Banku, jak również może żądać wszelkich wyjaśnień, dotyczących spraw Banku i przeglądać księgi i dokumenty.

Organizacja Banku, wzorowana po części na podobnych instytucjach zagranicznych, zabezpiecza zgodność działalności z interesem Państwa i pewność należytego zrozumienia i traktowania interesów i potrzeb samorządowych przez kierownicze organa Banku, składające się z przedstawicieli tychże Samorządów.

Działalność Banku obejmuje cały obszar Państwa i jednoczy Samorzady wszelkich stopni i ich instytucje.

Powołanie do życia Banku Komunalnego, jako samorządowej placówki finansowej, było doniosłym aktem

Polski Bank Komunalny.

ze strony ówczesnych Władz i przedstawicieli Samorządów.

Dzieje Banku i jego działalność w ciągu ubiegłego okresu w zupełności przekonywują, jak słuszną i celową była inicjatywa założenia Banku i jak wiele pomocy doznały samorzady z tej strony.

Jak wielkiem uznaniem i zaufaniem darzą Bank samorzady, dowodzi chociażby szybki wzrost liczby samorządów-akcjonariuszów Banku. Gdy bowiem w r. 1919 w liczbie założycieli Banku liczone 82 samorzady, to obecnie liczba ta podniosła się do cyfry 405 samorządów, w tem 1 województwo, 203 miast, 157 powiatów, 34 gmi-

ny wiejskie i 10 związków specjalnych.

Kapitał zakładowy Banku, wynoszący początkowo 1 milion marek polskich, obecnie stanowi 2 miliony złotych, a zgodnie z uchwałą ostatniego Zebrania Ogólnego, podwyższa się do 10 milionów złotych.

Bank posiada 2 nieruchomości w Warszawie. Siedziba Centrali Banku mieści się w jednej z tych nieruchomości przy ulicy Ś-to Krzyskiej Nr. 13.

Pomoc, jaką Bank niesie Samorządom, wyraża się w udzielaniu pożyczek *dlugoterminowych*—obligacyjnych na wszelkiego rodzaju inwestycje, *krótkoterminowych* na bieżące potrzeby, oraz *gwarancji* za gospodarcze umowy i kredyty. Rozszerzając w dalszym ciągu dział *krótkoterminowych* — gotówkowych obrotów, Bank pertraktuje obecnie o uplasowanie swych obligacji zagranicą w celu poważniejszego zwiększenia również kredytów *dlugoterminowych*.

Zaznaczyć tu wypada, że obligacje komunalne, emitowane przez Bank, stanowią papier lokacyjny pierwszorzędnej wartości, spłata bowiem kapitału i procentów zabezpieczone są całym majątkiem i wszystkimi dochodami samorządów, które pożyczki zaciągnęły, pozatem całym majątkiem i kapitałami Banku.

Obligacje Banku przyjmowane są jako kaucje przy rządowych zamówieniach i dostawach oraz na zabezpieczenie wpływu akcyzy i cel podług wartości, jaką ustanowi Minister Skarbu.

W obligacjach Banku mogą być lokowane kapitały Związków Samorządowych, Kas Oszczędności państwowych i komunalnych, kapitały instytucji społecznych i kulturalnych, sumy małoletnich i wogóle te kapitały, które podług przepisów prawa muszą być lokowane w papierach procentowych państwowych gwarantowanych przez państwo (§ 12 Statutu).

Ostatnio Bank umieścił na rynku wewnętrznym za kilka milionów swoich obligacyj. Zainteresowanie obligacjami w dalszym ciągu istnieje i liczyć można, że Samorządy już w roku bieżącym znajdą tu pewne źródła na najpilniejsze roboty inwestycyjne.

Pozatem Bank załatwia wszelkie wogóle interesy i zlecenia finansowe samorządów, a *specjalnie zajmuje się organizowaniem i popieraniem komunalnych instytucji oszczędnościowych* na terenie b. zaboru rosyjskiego, bowiem na innych terenach instytucje takie już istnieją.

W tej dziedzinie Bank podjął inicjatywę już w roku 1920.

Brak stałej waluty nie pozwolił wówczas na szersze rozwinięcie tej pracy i na ożywienie zmysłu oszczędności wśród szerokich warstw ludności. Niemniej przeto, sprawa ta była wciąż aktualną, a w roku 1925 zajmowała specjalną uwagę Banku, działającego tu w ścisłym porozumieniu z samorządami i popierającego ich poczynania. Kilkadziesiąt Kas Oszczędności — powiatowych i miejskich — ostatnio uruchomiono, inne są w toku organizacji. Z inicjatywy Banku powstaje też „Związek Rewizyjny Powiatowych i Miejskich Kas Oszczędności”.

Samorządy polskie nadały swemu Bankowi dużą powagę moralną, co też wywołało zaufanie do Banku ze strony czynników społecznych i miarodajnych. Zaczęto korzystać w szerszym zakresie z pośrednictwa i usług Banku, zwłaszcza w stosunkach z Samorządami. W końcu roku 1924 Bank Komunalny, na równi z bankami państwowymi, uzyskał zgodnie z rozporządzeniem p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3 grudnia 1924 r. potwierdzenie prawa przyjmowania lokat od związków komunalnych i ich instytucji oraz wogóle od wszelkich osób i instytucji prawa publicznego.

Bank Komunalny spełnia doniosłe zadanie społeczne, przyczyniając się do rozbudowy gospodarczej naszych samorządów, a przeto i do polepszenia warunków bytu ludności Państwa.

Do Rady Nadzorczej Banku wchodzi:

Prezes Rady p. Piotr Drzewiecki — b. prezydent m. st. Warszawy. Wice-prezes p. Stanisław Okulicz — Starosta pow. Warszawskiego. Członkowie Rady pp. dr. Stanisław Bryła — b. Wicewojewoda Lubelski, Władysław Jabłoński — Prezydent m. st. Warszawy, dr. Mikołaj Kiedacz — Wiceprezydent m. Poznania, Ludomir Pułaski — Senator, Delegat pow. Konińskiego, Marjan Rembowski — Wojewoda Białostocki, Czesław Szczyński — Prezydent m. Lublina, Bolesław Szymański — Prezydent m. Białegostoku, dr. Leonard Tarnawski — b. Poseł do Sejmu ziemi Przemyskiej, Stefan Zbrożyna — Delegat Magistratu m. Płocka, dr. Wielgus — Wiceprezydent m. Krakowa i dr. Jan Łazowski — Prezes Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Komisarzem Rządu przy Banku jest b. Wice-minister Spraw Wewnętrznych — p. Józef Bek.

Do Zarządu wchodzi: Dyrektor Naczelny p. Senator Juljusz Zdanowski i Dyrektor p. Dymitr Szarzyński.

Delegatem Ministerstwa Skarbu do Rady mianowany jest dr. Józef Kulikowski.

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu powstał w drodze kolejnego przekształcania się założonej w roku 1912 Centrali Żyrowej Kas Oszczędności i jest przedsiębiorstwem bankowym *Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu*, instytucji, posiadającej prawa korporacji

publicznej, w której skupiają się prawie wszystkie powiaty i miasta województwa poznańskiego i pomorskiego oraz ich Kasy Oszczędności.

Komunalny Bank Kredytowy ma za zadanie udzielać kredytu członkom Związku, t. j. powiatom i miastom

oraz ich Kasom Oszczędności, niezależnie zaś od tego pracuje również z klientelą prywatną.

Komunalny Bank Kredytowy obejmuje dział bankowy oraz dział długoterminowego kredytu (kredyt hipoteczny, emisja listów zastawnych i obligacyj komunalnych). W dziale kredytu krótkoterminowego służy Bank przede wszystkim interesom zrzeszonych w Związku komun i ich Kas; saldo kredytów, udzielonych komunom z własnych zasobów Banku wynosiło:

ult. 1924 r. zł. —	885.000
1925 r. „ —	2.477.000
1926 r. „ —	6.894.000

W dziale kredytu długoterminowego przystępuje Bank w najbliższym czasie do wydawania obligacyj komunalnych i listów zastawnych, wyposażonych w przywilej pupilarnej pewności i opartych na gwarancji powiatów i miast województwa poznańskiego i pomorskiego ca-

łym majątkiem i siłą podatkową, a przy listach zastawnych zabezpieczonych nadto hipotecznie na obiektach miejskich. Ze względu na daleko idącą gwarancję, rygory i przywileje, papiery emitowane przez Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu będą bez wątpienia pierwszorzędną lokatą pieniężną w kraju i zagranicą.

Dla lepszego zilustrowania działalności Komunalnego Banku Kredytowego oraz Komunalnego Związku Kredytowego mogą posłużyć następujące liczby: Komunalny Związek Kredytowy liczył z końcem 1925 r. ogółem 145 członków, w tem 48 powiatów i 97 miast. Bilans Komunalnego Banku Kredytowego za r. 1925 balansował się sumą 43,157,000 zł. Przejęte od Banków niemieckich wierzytelności hipoteczne wynosiły po zwaloryzowaniu ponad 35 milionów złotych. Czysty zysk Banku za rok 1925 wyniósł blisko 300,000 zł., a fundusz rezerwowy wzrósł do sumy przeszło 420,000 zł.

Bank Ziemiański

Bank Ziemiański powstał w r. 1916, powołany do życia przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie, jedną z najpotężniejszych instytucji finansowych w Polsce. Założone w 1825 r. Towarzystwo Kredytowe Ziemskie odegrało wybitną rolę w społecznym i gospodarczym życiu Polski. Oparte na współodpowiedzialności wszystkich stowarzyszonych majątków ziemskich (przeszło 2 i pół miliona hektarów), a stąd na szerokim zautaniu mas, potrafiło ono w ciągu stuletniej swej działalności nie tylko być najpoważniejszym czynnikiem rozwoju rolnictwa krajowego, lecz równocześnie ratować kraj i rolnictwo w ciężkich momentach kryzysów ekonomicznych.

Towarzystwo Kredytowe Ziemskie jest Instytucją kredytu długoterminowego, amortyzacyjnego. Założony przez nie i stanowiący wyłączną własność Towarzystwa Bank Ziemiański jest Instytucją kredytu krótkoterminowego. Bank prawnie jest jednostką niezależną i samodzielną, opartą na własnym statucie. Kapitał zakładowy, wynoszący pierwotnie rubli 1,000,000, a następnie w ciągu

długotrwałej inflacji w znacznej części zdewaluowany, zostaje obecnie przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie restytuowany w wysokości zł. 4,000,000. Odpowiedzialność Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, zgodnie z jego ustawą, rozciąga się nie tylko na kapitał zakładowy, lecz na wszelkie zobowiązania Banku.

Bank posiada 19 Oddziałów w kraju.

W zakres jego działalności wchodzi wszelkie operacje bankowe.

Pod koniec 1925 roku Bank powołał do życia Wydział Agrarno - Parcelacyjny, którego głównym zadaniem jest parcelacja na zasadach komisowych większych posiadłości ziemskich. Tworząc ten Wydział, Bank idzie konsekwentnie po linii obrony interesów rolniczych w kraju, zdając sobie sprawę, że w dzisiejszych trudnych warunkach gospodarczych jedynie racjonalnie prowadzona parcelacja dostarczyć może większej i średniej własności kapitałów, koniecznych do wzmożenia produkcji, co musi być celem dążeń rolnika - obywatela.

Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych

„Ulgi dla ubezpieczonych na mocy ustawy o przymusowym ubezpieczeniu budynków od ognia“

Władze Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych wydały ostatnio szereg zarządzeń, obowiązujących od dn. 1-go stycznia r. b., a zmierzających do zapewnienia lud-

ności maksymalnych korzyści z przymusowego ubezpieczenia budowli od ognia.

Wspomniane zarządzenia mają na celu podniesienie wysokości ubezpieczenia przez podwyższenie dotychczasowych oszacowań nieruchomości do normy, możliwie bliższej rzeczywistych kosztów odbudowy, przy jednoczesnym obniżeniu taryfy opłat ubezpieczeniowych.

Na terytorjum b. Kongresówki normy szacunkowe, a więc i sumy ubezpieczenia, zostają powiększone o $33\frac{1}{3}\%$, na pozostałym terenie b. zaboru rosyjskiego o 50% , w Małopolsce zaś pozostają bez zmiany. W ten sposób osiągnięty zostanie mniej więcej jednakowy poziom oszacowania na całym obszarze działalności Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, który obejmuje przeszło 3 miliony nieruchomości z liczbą budowli, wynoszącą około 10 milionów.

Zmienione normy oszacowania stanowią będą już około 70% rzeczywistych kosztów odbudowy; dalsze zwiększenie tych norm nie jest narazie możliwe ze względu na niedostateczną siłę płatniczą ogółu ludności. Poszczególne ubezpieczonym pozostaje jednak możliwość indywidualnego podwyższenia sumy oszacowania i ubezpieczenia aż do rzeczywistych kosztów odbudowy.

Obniżenie opłat ubezpieczeniowych polega na zmniejszeniu składki za ubezpieczenia wiejskie w b. zaborze rosyjskim o 20% , na terenie zaś b. zaboru austriackiego o 12% (poza zmniejszeniem, dokonaniem już w roku 1926). Składka za ubezpieczenia w miastach b. zaboru rosyjskiego obniżona została o 25% , dla miast zaś b. zaboru austriackiego w granicach do 30% , niezależnie od redukcji, przeprowadzonej w roku ubiegłym.

Pozatem przyznane zostały ubezpieczonym z nadwyżki dochodów z roku 1925 zwroty w granicach od 5 do 9% składki w zależności od zaobserwowanej w tym roku palności w poszczególnych województwach. Zwroty te będą potrącone przy pobieraniu opłat ubezpieczeniowych za rok 1927.

Wreszcie od dn. 1 stycznia 1927 r. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych zaprzestała korzystać z przysługującego jej prawa pobierania od pogorzalców zwrotu opłaty skarbowej w wysokości 1% od wypłaconych odszkodowań za spalone budowle, ubezpieczone na mocy ustawy o przymusie ubezpieczenia.

Z uwagi na zniżkę taryf ubezpieczeniowych, przyznane ubezpieczonym zwroty oraz poprzednio już zarządzone skasowanie opłat za oszacowania ogółowe budowli, — podwyższenie norm szacunkowych nie spowoduje naogół dodatkowego obciążenia pieniężnego ludności, a nawet w pewnym stopniu zmniejszy składki dotychczasowe, natomiast wpłynie wydatnie na wysokość odszkodowań pogorzalczych, które zostaną powiększone w całym b. zaborze rosyjskim o $33\frac{1}{3}$ do 50% .

W przyszłości, o ile gromadzony materiał statystyczny wykaże możliwość dalszego obniżenia składki, Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych nie omieszka poczynić nowych ulg ubezpieczonym.

Wydawca: Zrzeszenie Samorządów Powiatowych.

Redaktor odp. J. Wołoszynowski.

Celem umożliwienia najszerszym kołom działaczy samorządowych nabycia dzieł z literatury samorządowej

Z A R Z Ą D

ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH obniżył znacznie ceny

pozostałych jeszcze na składzie publikacji

„Biblioteki Samorządu“, a mianowicie:

Przepisy budżetowe dla Związków Komunalnych w opr. St. Pachnowskiego 1.50 zł. Kalendarz Samorządowy na rok 1927 4 zł. St. Pachnowski: Wskazówki kasowo-rachunkowe dla miast, zamiast 5 zł. — 3 zł. Dr. A. Pragler: Zarys Skarbowości Komunalnej cz. I i II (2 tomy) zamiast 10 zł.—4 zł. Dr. M. Jaroszyński: Samorząd terytorjalny w Polsce, zamiast 3 zł.—1.50 zł. Inż. G. Szymkiewicz: Ustawy i rozporządzenia z dziedziny budownictwa, zamiast 8 zł.—1.20 zł. Inż. Wł. Nestorowicz: Zbiór ustaw i rozporządzeń drogowych, zamiast 6 zł.—1.50 zł. Inż. Wł. Nestorowicz: Sprawa drogowa w Polsce, zamiast 3 zł. 1.20 zł. Kalendarz Samorządowy za rok 1926, zamiast 7 zł.—1 zł.

Ceny liczone są przeważnie poniżej własnych kosztów. Z uwagi na wybitną wartość tych dzieł, ze sposobności tej winien skorzystać każdy, interesujący się sprawami samorządu.

Zamówienia wykonywamy za zaliczeniem pocztowym, licząc oddzielne koszty posyłki.

Cale komplety powyższe, opłacone z góry, wysyłamy bez doliczania posyłki pocztowej.

Nadto są do nabycia pozostałe nieliczne egzemplarze oprawnych kompletów tygodnika „Samorząd“ za r. 1925 po cenie 30 zł. za komplet.

Zamówienia przyjmuje Administracja „Samorządu“

Kasa Emerytalna Pracowników Samorządowych Rzeczypospolitej Polskiej

zatwierdzona nanowo reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej dnia 9 października 1926 r. № 3905, ubezpiecza pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast, powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

Adres Kasy: Warszawa, Kredytowa 16, m. 20, telefon 117-93.

Konto czekowe w P. K. O. № 50.061.

Żądajcie Statutu Kasy.

P O L S K I BANK PRZEMYSŁOWY

ODDZIAŁ W WARSZAWIE, SENATORSKA 42. TEL. 221-80 i 164-03.
Bank Dewizowy. Kapitał Akcyjny 6.000.000 Zł. Fundusz Rezerwowy 2.700 000 Zł.

K O M U N I K A T.

Polski Bank Przemysłowy posiada w pancernych swych skarbcach w gmachu przy ulicy Senatorskiej Nr. 42, **kasetki depozytowe** (safes) doskonale zabezpieczające przed włamaniem, pożarem i t. p. szkodami, złożone na przechowanie cenne depozyta Szanownej PT. Klijenteli.

Polski Bank Przemysłowy rozciąga nad bezpieczeństwem wynajętych kasetek taki sam staranny nadzór, jak nad własnym skarbcem wyposażonym w specjalne i nowoczesne urządzenia ochronne i alarmowe i zapewnia PT. Klijenteli szybką i staranną obsługę oraz jaknajbardziej dogodne warunki używania wynajętych kasetek.

Oplata za wynajem kasetki wynosi: **począwszy od dnia 1-go stycznia 1927 r.**

Schowek depozyt. o rozmiarach				O p ł a t a		
Nr.	Wysokość cm.	Szerokość cm.	Głębokość cm.	rocznie Zł.	półrocznie Zł.	kwartalnie Zł.
I	10	29	42	10.—	6.—	4.—
II	16	29	42	24.—	14.—	8.—
III	24	29	42	36.—	20.—	12.—
IV	50	64	42	80.—	45.—	25.—

Oraz obowiązująca opłata stemplowa.

Wyciąg z umowy najmu kasetek w Polskim Banku Przemysłowym Oddział w Warszawie:

Kasetki wynajmuje się na przeciąg czasu wyraźnie w umowie najmu oznaczony. W ostatnim dniu, kiedy termin umowy najmu upływa, najmujący winien zwrócić Bankowi klucze w zupełnym porządku, względnie umowę odnowić.

Korzystanie z kasetek przysługuje jedynie najmującemu, lub osobie przez niego upoważnionej. Upoważnienie ważne jest aż do chwili pisemnego odwołania, a w razie śmierci najmującego—aż do zawiadomienia Banku o zgonie mocodawcy.

Każdorazowe otwarcie kasetki następuje przy udziale urzędnika Banku, który otwiera zamek przy pomocy klucza kontrolującego. Najmującemu służy prawo nalożenia, niezależnie od zamka, kłódki z zewnątrz kasetki.

W razie zgubienia jednego lub obu kluczy najmujący obowiązany jest bezzwłocznie zawiadomić o tem Bank. Z chwilą zgubienia kluczy odpowiedzialność za następstwa spada wyłącznie na najmującego. Zagubienie jednego klucza pociąga za sobą wstawienie nowego zamka, zgubienie zaś obu kluczy—otwarcie kasetki przemocą. Otwarcie następuje przez Bank w obecności najmującego po upływie 24 godzin od chwili otrzymania zawiadomienia. Wszelkie koszty, związane z dorobieniem zamka, otwarciem kasetki, ponosi najmujący.

Bezwzględnie wzbronione jest przechowywanie w kasetkach takich przedmiotów, któreby spowodować mogły jakąkolwiek szkodę, lub narazić skarbiec Banku na niebezpieczeństwo. Powstałe stąd następstwa obciążać będą wyłącznie najmującego.

Odnajmowanie wynajętej kasetki osobom trzecim jest niedopuszczalne pod rygorem rozwiązania umowy.

Na czas trwania umowy najmu, najmujący otrzymuje od Banku kartę legitymacyjną, którą obowiązany jest przy wejściu do skarbcza okazać urzędnikowi. Bez okazania karty legitymacyjnej wstęp do skarbcza jest wzbroniony, jak również nie daje prawa wstępu do skarbcza karta przeterminowana.

W razie śmierci najmującego dostęp do kasetki służy prawnym jego spadkobiercom.

Skarbiec otwarty jest dla użytku Klijentów codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt, w godzinach od 9-ej rano do 3-ej popołudniu, a w soboty do 1-ej popołudniu.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Kamieniu-Koszyrskim
ogłasza

KONKURS

na stanowisko komunalnego lekarza weterynaryjnego w Kamieniu-Koszyrskim z uposażeniem według VII-ej grupy płac plus 15% dodatku komunalnego wraz z mieszkaniem, opałem i światłem.

Kandydaci reflektujący na powyższe stanowisko winni złożyć podanie do Wydziału Powiatowego z następującymi dokumentami w oryginałach, względnie uwierzytelnionych odpisach:

- 1) Dowody wykształcenia,
- 2) Zezwolenie na prawo praktyki lekarskiej,
- 3) Dowód obywatelstwa Polskiego,
- 4) Świadczenia uprzednio odbytej praktyki.

5) Własnoręcznie napisany życiorys,

Termin składania ofert do dnia 25-go marca 1927 r.

Posada do objęcia z dn. 1 kwietnia 1927 r.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Magistrat miasta STOLINA
ogłasza

KONKURS

na stanowisko

SEKRETARZA-REFERENTA MAGISTRATU

Do stanowiska przywiązane są pobory w/g. IX względnie VIII grupy płac urzędników państwowych plus 15% dodatku komunalnego.

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie średnie-pelne, gruntowna znajomość samorządu, a samorządu miejskiego w szczególności.

Kandydaci winni wnieść podanie do Magistratu m. Stolina w terminie do dnia 1 kwietnia najpóźniej i załączyć w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach:

- 1) Dowód obywatelstwa Polskiego,
- 2) Świadczenie szkolne,
- 3) Zaświadczenie z poprzedniej pracy,
- 4) Własnoręcznie napisany życiorys.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
Burmistrz () Czarnota Józef

Wydział Powiatowy w KRASNYMSTAWIE

ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko nauczyciela ogrodnictwa dla szkoły rolniczej.

Pobory według VIII kat. płac urzędników państw., mieszkanie, światło, opał oraz naturalja według umowy.

Pobory mogą być wyższe zależnie od kwalifikacji i długoletniej praktyki. Do oferty należy dołączyć własnoręcznie napisany życiorys, odpisy świadectw szkolnych i z dotychczasowej pracy.

Termin składania ofert do dnia 1 marca 1927 r.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Kamieniu-Koszyrskim
ogłasza

KONKURS

na stanowisko 2-ch lekarzy rejonowych
w Wielkiej Głuszy i Lubieszowie

Do powyższych posad przywiązane są pobory według VII-go stopnia służbowego pracowników państwowych plus 15% dodatku komunalnego wraz z mieszkaniem, światłem i opałem

Kandydaci reflektujący na powyższe stanowiska winni przedłożyć podania z następującymi dokumentami w oryginałach względnie uwierzytelnionych odpisach:

- 1) dowody wykształcenia,
- 2) zezwolenie na prawo praktyki lekarskiej,
- 3) dowód obywatelstwa polskiego,
- 4) świadectwo uprzednio odbytej praktyki lekarskiej,
- 5) własnoręcznie napisany życiorys.

Termin składania ofert do dnia 25 marca 1927 roku Posady do objęcia od dnia 1-go kwietnia 1927 roku.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

SPÓŁDZIELNIA LEŚNIKÓW

W WARSZAWIE

ul. Nowy Świat 36. Telefon 230-75.

poleca:

N A S I O N A

	za 1 kg.	
Sosna pospol. powyż. 25 kg.	17.— zł.	poniż. 25 kg. 18.40 zł.
Świerk	14.50 „	15.50 „
Modrzew	20.— „	22.— „
Olsza	6.— „	6.50 „
Żarnowiec	5.50 „	6.— „
Buk	4.— „	5.— „
Akacja biała	za 1 kg. 4.— „	ponad 100 kg. 3.50 zł. za kg.
Dąb szypułk.	50.— zł.	za 100 kg.
Lipa, jodła	za 1 kg. 10.— zł.	

oraz: wszelkie inne nasiona, sadzonki krajowe i zagraniczne, sadzonki wierzby koszykarskiej i wikliny.

Lepy przeciwgąsienicowe wyrobu krajowego, pierwszorzędnej jakości, do ochrony lasów, szkółek leśnych i owocowych.

Wszystkie narzędzia i przybory leśne.

WAŻNE DLA WSI I MIASTECZEK!

Siła i światło elektryczne we wsiach i miasteczkach, nowym, zagranicznym, łatwym w użyciu i bezkonkurencyjnym w eksploatacji sposobem. Gwarancja ciągłego i najtańszego produkowania energii elektrycznej i najtańszej amortyzacji włożonego kapitału. Zestawianie kosztorysów i wyjaśnianie detali systemu proponowanych urządzeń, tylko na miejscu za opłatą kosztów podróży i utrzymania inżyniera w ciągu 1—2 dni

WILIAM KOESCHE Warszawa, Koszykowa 53.

ZMIANA TERMINU SKŁADANIA OFERT

Termin wnoszenia ofert na stanowisko Sekretarza Sejmiku Włoszczowskiego (patrz ogłoszenie konkursu w nr. 7 „Samorządu“) został przedłużony do dnia 28 lutego 1927 r.

Drukarnia

Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

w Warszawie, Leszczyńska Nr. 6.

Wydział Powiatowy Sejmiku Białą-Podlaska

ogłasza

KONKURS

na stanowisko inżyniera - kierownika oddziału drogowego.

Od kandydatów wymagane są:

- 1) Dowody wykształcenia zawodowego (dyplom inżyniera)
- 2) Świadczenie służbowe
- 3) Świadczenie obywatelstwa Państwa Polskiego
- 4) Życiorys własnoręcznie napisany.
- 5) Świadczenie zdrowia.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory według grupy VIIa plac funkcjonariuszów państwowych, oraz 5% dodatku komunalnego.

Podania z dokumentami w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach, należy składać do Wydziału Powiatowego w Białej Podlaskiej.

Posada wakuje od zaraz.

Oferty można składać do dnia 15 marca 1927 r. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału

Starosta (—) J. Rudnicki

Sekretarz Sejmiku (—) W. Brzeziński.

Wydział Powiatowy Sejmiku Piotrkowskiego
ogłasza

KONKURS

na stanowisko

komunalnego lekarza weterynaryjnego

przy Wydziale Powiatowym z uposażeniem według grupy VIII plac urzędników państwowych (na początek).

Do podania o udzielenie posady dołączyć należy:

1. Curriculum vitae
2. Dowód ukończenia wyższych studiów w odpisie
3. Dowód obywatelstwa polskiego w odpisie
4. Świadczenia poprzedniej pracy

Od kandydatów wymagana jest obowiązkowa współpraca w akcji podniesienia hodowli i conajmniej dwuletnia praktyka lekarska

Zgłoszenia kierować do Wydziału Powiatowego Sejmiku w Piotrkowie do dnia 1 kwietnia 1927 roku.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału

Starosta

S. Kaczyński.

Piotrków, dn. 7 lutego 1927 r.